

ВІСНИК

V I S N I Y K

THE HERALD

супільно ~ політичний місячник

РІК XXXII Ч. 1 (344)
YEAR XXXII № 1(344)

СІЧЕНЬ 1978
JANUARY 1978

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Іван Кравчук — У Свят-Вечір	1
Сл. п. Евген Лозинський	2
Звернення Проводу ОУН	3
Евген Орловський — Телеологічний сенс розвитку світу	4
Микола Щербак — Різдвяний вірш	6
М. Ласовська — Проблема української духовної культури	7
Большевицький садизм, сваволя і цинізм	10
Мих. Кушнір — Досліджування і навчання (продовження)	11
Брежнєв признається	13
Українські політичні в'язні	15
Іван Левадний — Київ у 1937 році	17
С. Женецький — Рой Ліклідер пише, що в інтересі Америки є щоб Московія поневолювала народи Східньої Європи	20
Віталій Лехтер — Уряд стариків	22
Проф. д-р О. Підгайний — До поняття „революції” у програмі лівого відламу УРДП	23
Науковці говорять, чому вони вірять у Бога	25
Л. Рихтицький — Чи подув свіжого вітру?	26
„Варварство з людським обличчям”	28
Сто років боротьби за і проти метричної системи	29
Зміст „Вісника ООЧСУ” за 1977 рік	30

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Іван Кравчук

СЛАВТЕ ЙОГО!

У СВЯТ-ВЕЧІР

У резолюціях, схвалених на Соборчику Т-ва українських священиків, між іншими написано („Нива” ч. 2/76, стор. 49): „Члени Т-ва Священиків св. Андрея об'єднуються спільно у своїх молитвах і душпастирській праці з українською мовчазною Церквою в катакомбах на Батьківщині і на засланнях. З її мирянами і душпастирями ми, що знайшлися в діяспорі, творимо одно тіло...”.

Прагнення духового єднання з українським народом на Батьківщині і нашими патріотами в концтаборах та на засланнях висловлюють також громадські й політичні наші організації та установи. А на хвилях етеру в дні Різдва Христового несуться туди, в Україну, Різдвяна Свята Літургія, послання наших Ієрархів, проповіді, колядки й щедрівки. І з України нескорені пересилають нам індивідуальні й групові заклики духовного єднання у святкові Дні. Ні далекі простори, ні залізні кордони, ні в'язничні ґрати не заглушають наших взаємних традиційних найсердечніших вітань „Христос Рождається”! Всі ми неподільно своїми думками линемо за промінням Вифлеємської Зірки до ясел Божого Дитятка і немов кладемо до Його стіп жертви в ім'я поневоленої нашої Батьківщини з надією на краще майбутнє.

Не випадково Різдво Христове на Україні стало родинним святом загальнонаціонального та релігійного значення. В ньому українська і радість, і смуток, і надія, і віра в кращу долю народу. В ньому і подібність долі...

Пророки, праведники й покривдені довго очікували на прихід Месії. І Він прийшов: народився якраз у тій країні, що в той час була поневолена найжорстокішою тиранією. Першими, що мали щастя побачити новонародженого Богочоловіка, були власне ті, що, поклонившись, принесли Йому в дар віру в серці і лю-

бов щиру — бідні пастухи. Але зараз же Свята Родина з новонародженим Дитятком мусіла від тиранії Ірода втікати на скитальщину — на чужину.

Отак то, як написано у Святій Євангелії від Йоана (1, 11); „прийшов до своїх, — а свої його не прийняли”... Не прийняли юдеї Божої науки Ісуса Христа. Веліли Його віддати тиранам на муки, хресну дорогу і на Голготу... Але Христос своєю смертю — смерть подолав.

І в нас не раз буває, що „свої своя не познаша”, і рабський поклін, і послух рабський несуть чужим панам, а перед своїми праведниками, своїми провідниками — лукавлять. І в нашій поневоленій Україні завжди, а під час національного піднесення, на дорозі відновлення Державної Суверенності України зокрема — лукаві Іроди правлять своє тиранське свавілля. І тоді — вимушений ісход на скитальщину, на чужину. А на Батьківщині — незліченні жертви із кращих найкращі.

Як найвимовніше свідчення сваволі московсько-большевицьких іродів на Україні наведемо із багатьох тільки два вислови наших нескорених, що їх вони кидають у вічі тим лукавим іродам. І так, Микола Руденко пише: „Шість десятиліть влада проводить полювання в нашому народі, щоб знищити серед його синів міцні зерна... Яким же могутнім є український народ, якщо навіть умертвлення кожного четвертого не могло зламати його духа... О ні! Такий народ покорити неможливо”. А всім поневолювачам Валентин Мороз безстрашно заявляє: „Знищені часом важать більше, ніж живі. Знищені стають прапором. Знищені — це кремінь, з якого будуються кришталеві фортеці в чистих душах”.

На незлічених жертвах найкращих вибранців — апостолів і визнавців, що перші сприйняли

З ПРАЗДНИКОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ТА З НОВИМ РОКОМ ШЛЕМО ШИРОСЕРДЕЧНИЙ ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ, ІЄРАРХАМ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ТА ЇЇ ПРОВОДОВІ, ЧЛЕНСТВУ ООЧСУ І ОЖ ОЧСУ, БОРЦЯМ ЗА ДЕРЖАВНУ ВОЛЮ УКРАЇНИ І ВАЖАЄМО ЇМ ВИТРИВАЛОСТІ В ЇХ НЕВТОМНОМУ ЗДОБУВАННІ ПРАВ ТА ВОЛЬНОСТЕЙ НАШОМУ НАРОДОВІ.

В глибокому смутку ділимося сумною вісткою з Членами ООЧСУ
і Українським Громадянством,
що в суботу 17-го грудня 1977 року, на 68-му році життя,
по тяжкій недузі, відійшов від нас у Вічність
кол. голова Головної Управи ООЧСУ, громадський і політичний діяч,
в'язень польських і німецьких тюрем і концтаборів

СЛ. П. МІР ЄВГЕН ЛОЗИНСЬКИЙ

народжений 18-го травня 1909 року в Тисьменниці, Зах. Україна.
ПОХОРОН відбувся 21-го грудня з церкви св. Юра в Нью Йорку
на кладовище в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибитій Родині висловлюють своє співчуття —

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ
і Редакція „Вісника”

Христову науку і першими пішли за Христом, посталала непереможна духовна фортеця людства — Христова Церква, Християнство. І ми віримо, що при Божій допомозі та активній любові на нашій жертвами освяченій Землі постане вільна, непереможна Незалежна Українська Фортеця. Бо ми створені Богом — бути вільними у власній Батьківщині.

З глибоким смутком і невимовним болем повідомляємо Актив ОУН і українське громадянство, що в суботу 17-го грудня 1977 року у шпиталі в Нью Йорку помер після важкої недуги відданий син української нації, заслужений член Української Військової Організації (УВО) і Організації Українських Націоналістів (ОУН), довголітній політичний в'язень під час польської і німецької окупації, видатний політичний і громадський діяч, публіцист, Заступник Голови Головного Суду ОУН,

Сл. п. мір ЄВГЕН ЛОЗИНСЬКИЙ

Покійний народився 18-го травня 1909 року в Тисьменниці, Західна Україна. Середню освіту здобув у Станіславові, а високу правничу в Ягайлонському університеті в Кракові.

Сл. п. мір Євген Лозинський включився у боротьбу за українську державність після Визвольних Змагань 1917-20 років. Коли в 20-их роках Західні Українські Землі опинилися під Польщею, Покійний включився в підпільну діяльність націоналістичного руху, ставши членом бойових лав УВО, а згодом ОУН, за що був арештований, переслідую-

ваний та ув'язнений у 20-их і 30-их роках. Після проголошення відновлення Української Державности Актом 30 червня, 1941 року, Покійний був зарештований гітлерівськими наїзниками, які запроторили Його до концентраційних таборів Ашвінці, Матгавзену та Ебензее, з яких виїшов ледве живим у 1945 році.

Опинившись по війні на чужині, Покійний включився у працю закордонних клітин ОУН, а одночасно став співзасновником українського політичного, громадського та культурного життя в Західній Німеччині, а згодом у ЗСА, куди переїхав з родиною в 1951 році. Він став членом ТН ОУН в Західній Німеччині, членом Проводу ЗЧ ОУН, головою ГУ ООЧСУ в ЗСА, займаючись головню організацією та вишколом кадрів для підпільних завдань та їхньої праці на широкому загальноукраїнському полі.

В 1968 році IV Великий Збір ОУН обрав Покійного в склад Головного Суду ОУН, де він виконував функції Заступника Голови Головного Суду аж до кінця свого трудолюбивого життя.

Багато визначних становниц і постів займав Покійний в УВО, ОУН, в політичних і громадських установах, багато статей написав для сучасних і наступних поколінь. Зокрема, дуже багато труду й знання віддавав Покійний розвитку Організації Українського Визвольного Фронту в ЗСА. На протязі свого життя Покійний був глибоким українським патріотом, взірцевим християнином, безкомпромісовим націоналістом-революціонером, сорбником і справедливим суддею. Його відхід з рядів ОУН і з поля праці ОУВФ залишає глибоку рану, яку не легко буде загоїти.

Відходячи з цього світу, Покійний залишив прибиту горем дружину Марію, сина Аскольда, доньку Лярису з мужем і сином, брата Івана, сестру Марію з мужем і інших членів ближчої та дальшої Родини, яким висловлюємо найглибші співчуття.

Заупокійні Богослуження відбулися в Нью Йорку 19-го та 20-го грудня, а похорон на кладовищі в Бавид Бруку в середу 21-го грудня.

Нехай чужа земля буде Ному легкою, а пам'ять про Нього вічною!

**ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ**

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВІДУ ОУН

УКРАЇНЦІ!

День-у-день долинають до нас вістки з поневоленої України про жахливе становище українського народу під російською окупацією:

— Жорстоке потоптування елементарних прав людини та громадянських свобод, тисячі невинних жертв, які знемагають у концтаборах і в катівнях, нелюдські умови поводження й утримування на місяцях позбавлення волі, нечувана в історії людетва диктатура, каральні органи застосовують практично всі можливі форми терору щодо інакодумців, їхніх родичів та близьких. Над людиною панує насильство, дволикість, грубий обман. Згнинули мільйони людей. КПСС таємно найширшим фронтом проводить підготовку до нової світової війни...

Жорстокі переслідування, викорінення будь-якого політичного інакшесудманія, обшуки, арешти, виключення з праці, застрашування і шантаж...

— Система — найжорстокіша і нелюдська. Цій кошмарній неволі не видно кінця. Законність і правопорядок потоптані, людські права порушені найбільш нелюдямим способом...

— Задихасмося в атмосфері безправ'я і злобного переслідування...

Подібних стверджень можна б навести багато. Вони дають яскравий образ сучасного стану українського і всіх інших народів, уярмлених у жорстокій московській неволі, у варварській тюрмі народів — ССРСР.

Але — це тільки одна сторінка московської медалі. Друга її сторінка показує завзяту і рішучу боротьбу на життя і смерть поневолених народів, репрезентованих їхніми найкращими силами, проти московського гнобителя-ката, за остаточний розвал проклятої тюрми народів і людей.

— Ціль українських націоналістів — не демократизувати чи яким-будь способом удосконалити життя. Наша ціль — вихід зі складу ССРСР і побудова української держави — пишуть українські політичні в'язні.

— Діяльність Українського Визвольного Фронту спрямована виключно на відділення України.

— Нас судять за те, що ми бажаємо виходу України зі складу ССРСР.

— Заявляємо, що вважаємо нижче людської гідності бути громадянином найбільшого, наймогут-

нішого і найбільш досконалого концтабору в світі...

— Єдиний рятунок для України — це відділення!

Такі, сповнені відчайдушної рішучості, відважні голоси лунають сьогодні щораз могутніше у московсько-большевицькій тюрмі народів, для якої новоспечений „президент“ Брежнев підсуває новий грандіозний обман — конституцію, що її мета за його ж словами — віддзеркалити „природне тісне взаємонаблизження національностей“, тобто повну денационалізацію і русифікацію.

Та, не зважаючи на посилення репресій в імперії та бундючне побрязкування зброєю назовні, на чванькуватий запуск у позасвітні простори космонавтів, Москва знаходиться тепер у стані внутрішнього неспокою, непевності і страху. Її людийно-й народовбивчій пляшці стосовно вільного світу і людетства — розкриті. Рівнобіжно до наростання й умасовлювання національно-визвольного руху в російській імперії, посилюються готування світових потуг до неминучої конфронтації з загарбницькою Московією. Ці два рівнобіжні процеси мусять закономірно привести до повного розвалу останньої потворної катівні людей і народів.

Організація Українських Націоналістів бореться на Рідних Землях і змагається за кордоном, гуртуючи українських патріотів, розкинутих по всіх континентах світу, з метою якнайкращої і найбільш всесторонньої активної допомоги українському народові.

В Україні ОУН організує ідейно й політично власні сили народу, їх розбудовує і поширює визвольну концепцію спільного фронту уярмлених націй, як єдино реального шляху визволення, бо спертото на власні сили органічно зацікавлених у спільній боротьбі народів.

За кордоном ОУН постійно організує українські й неукраїнські — прихильні Україні сили в усьому світі, щоб поширити й скріпити протибольшевицький і протиросійський фронт для допомоги українському народові у визвольній боротьбі.

Фінанси потрібні на ведення такої політики й дії складас кожного року патріотична жертвона українська громада в усьому світі в часі традиційної збірки на Визвольний Фонд. Віримо, що не інакше, а напевно ще краще буде і в цьому році, в якому вся українська національна спільнота відзначає різними способами і виявами 60-річчя Української Національної Революції та 35-річчя славетної Української Повстанської Армії.

ДРУЗИ НАЦІОНАЛІСТИ!

Закликаємо Вас до якнайкращого проведення збіркової акції на Визвольний Фонд через усіх наших друзів, симпатиків і широкої української громади.

Нехай героїчна боротьба в Україні наснажує нас усіх новим вогнем любови до рідного народу і гнітом до ворогів-москалів та завзяттям продовжувати

Євген Орловський

ТЕЛЕОЛОГІЧНИЙ СЕНС РОЗВИТКУ СВІТУ

Людський розум винаходить щораз нові ро-ди зброї, і починає видаватися, що людство прямує до самознищення. Коли беремо до уваги лише технологічні закономірності, то виходило б, що це й шлях самознищення неунікнений. Проте, автор цих рядків уже не раз звертав увагу на телеологічний сенс розвитку світу. Його туга зосереджувалася на необхідності відродження духово-етичного первня у житті одиниць і народів. Світ прагне великих індивідуальностей, державних мужів-візіонерів, які висуватимуть образ іншого, нового у своїх духово-етичних вартостях старого, світу оновленого в теїстичній, у нашому випадку християнській і патріотично-героїчній етиці життя. Так оновлюваний світ, народи й одиниці не можуть бути предметом знищення ядерною чи іншою невтронувою зброєю. Над світом стоїть Боже Провидіння.

Коли ми виконуємо сумлінно Боже веління, чому мали б ми бути предметом знищення? Якщо людство мало б бути знищене, то напевно не з волі кремлівських гангстерів, а хіба з волі Божої. Не може бути Богом дана в руки диявольських сил більшевизму сила знищити людство. Якщо це мала б бути кара Божа за гріхи й злочини людства, то вирішення знищити людство незмінно лежить у руках Провидіння. Виконуймо волю Божого Провидіння, змагаймося за „друзі своя“, живімо героїчним життям, погорджуймо вигодами життя, протидіймо гедонізму, розпусті, розбещеності, егоїзму, жертвуймо собою для Вітчизни, чи за це мали б ми бути предметом знищення?

Нам скажуть, що це не політичні й нераціональні категорії думання й планування державного мужа. Очевидно, політик мусить всі засоби, які стоять до розпорядження його людських передбачень, використати, щоб протиді-

нашу боротьбу і змагання до повної перемоги — до відновлення Української Самостійної Соборної Держави!

1977

Слава Україні!

ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

яти й запобігати світовій катастрофі. Але, крім розуму й калькуляції, є ще віра у щось вище, у надприродне, в Абсолюта, який керує світом. Знаходити шлях до нього і його волю розгадувати на порозі всесвітнього катаклізму — не менше важлива справа, як оперувати виключно раціональними елементами, які не дають розв'язки основної проблеми людського роду. Тому державний муж-візіонер мусить бути глибоко релігійний, з „Богом розмовляти“, якщо він має знайти правильну розв'язку виходу з катастрофи, яка загрожує людству.

Ніколи більше метафізика, онтологія, релігія не були потрібні державним мужам, націям, одиницям, людському родові так, як сьогодні. І можливо — це не припадок, що президентом ЗСА став християнський проповідник, який пробує певні етичні чинники увести в політику ЗСА. Хай це покищо декларативний старт за права людини, з поминеннями суттєвішого, прав нації, але він має елементи етичного порядку, який може бути базований лише на релігії. Немає тривалої етики гуманізму без релігійних основ. Це є нонсенс мріяти про гуманістичну етику марксизму, клясократичної антилюдської системи ненависти, яка лежить в основі всякого марксизму. Марксистами можуть бути лише наївні і поверховні одиниці. За ним можуть іти як його прихильники тільки найтемніші маси населення, які не розуміють процесів розвитку людства. Марксизм був завжди доктриною демагогів і обманців, які не розуміли процесів розвитку людства. Рівності у світі ніколи не було й не буде, хіба під тиранією, яка є остаточним завершенням марксизму. Зрівняння працюючих з неробами, здібних з менше здібними, „уравніловка“ до абсурду можлива тільки й виключно в пірамідальному завершенні деспотизмом якогось сталіна чи лєніна, кастра чи пасіонарії.

Марксизм мусить збанкрутувати, якщо світ має бути врятований від самознищення. Марксизм — доктрина ненависти й знищення. „Ми вас угробимо!“ — верещав Хрущов. Не інакше проповідував Ленін, Сталін, Брежньєв. Можливо, що в процесі висування етичних вартостей

у розправу з світом знищення й ненависти, що його репрезентує Москва, старт Картера це маленький, але важливий початок, якщо сили марксизму Брандта-Венера-Шмідта чи релігійно індиферентного ліберала Жіскара не допоможуть задушити цей початок Картера. Розв'язка світової кризи лежить у площині психологічної, ідейної, політичної, етично-світоглядкової війни проти Росії в захист і за здійснення найсправедливішої ідеї нашої епохи: національно-визвольної і героїчно-гуманітарної, тобто прав нації й прав людини. Це — ключ до задушення небезпеки ядерної загрози для людства.

Коли нації і одиниці в царстві диявола — ССРСР — самоусвідомлюють свою силу, коли Захід буде утотожнювати себе з їх ідеалами, а не уникати підтримки їх, нації й одиниці з середини розсадять царство зла й ненависти. Ні одна ядерна бомба не впаде більше ні на одну країну. Але чи державні мужі усвідомлюють цю правду? Ще далеко ні! Проте ж є якась закономірність у розвитку світу. Окружними шляхами проривається ідея національного визволення в царство диявола — російську імперію. Навіть ОН з іншими цілями проти своєї волі розгублюються у своїх схваленнях чи то щодо нових елементів міжнародного всенного права, яке захищає повстанчі армії, чи щодо процесу деколонізації світу, яка не може зупинитися на кордонах царства російських колоніальних червоних царів. Але державні мужі Заходу неспроможні, апелюючи до етичних і політичних вартостей, поширити схвалення ОН на російську імперію й повстанчі армії в російській імперії. Стоїть дилема: розв'язати ОН і творити нові ОН з участю представників національно-визвольних революційних організацій поневолених в ССРСР народів, виключаючи уряди — агентури Москви, як „УССР, „БС СР”, сателітів. І це була б найдоцільніша розв'язка. Якщо ж держави Заходу, які фінансують ОН собі на шкоду, як трибуну большевизму, неспроможні на цей крок, тоді є інша альтернатива: усі резолюції про деколонізацію формулювати зовсім по-іншому, як досі, тобто не відносити їх лише чи то до решток західних вже неіснуючих імперій, чи південно-африканського або родезійського комплексу, але виразно окреслювати нації поневолені в ССРСР і сателітах, як уярмлених російським неоколо-

ніялізмом, тобто колонії Росії в Європі. Уважасмо, що є виключно шкідливим для нашої визвольної боротьби окреслювати т. зв. УССР чи БСРСР, як „державу”, бо це баламутить африканські й інші народи Третього світу. Шкідливим є казати, що УССР це держава, атрибути якої, мовляв, не здійснені, не здійснена конституція і т. п. Бо „державу” без здійснених атрибутів держави не є жадна держава! Зрештою, вже знято з конституції ССРСР навіть паперове право „союзних республік” мати свої армії і т. п. Що це за держави без армій? Найдоцільніше докласти всіх зусиль, щоб доказати на міжнародному форумі, що УССР і БСРСР, Грузинська ССР чи Литовська ССР — це колонії Росії в Європі. Це стократно визвольним рухам корисніше, як змагатися за здійснення атрибутів паперових „держав”, що є протиріччям самим у собі (контрадіцію ін адекто). Немає й не було у світі держави без влади нації на своїй землі. Клясична дефініція держави: населення (нація), територія, влада. Це — курйозний гебрид чи гермафродитизм називати державою формацію, що є лише формою колоніального панування окупанта, якоюсь державою з „правами” держави в конституції, а в дійсності з „правами” колонії. Зрештою, ніколи УССР навіть на основі конституції не була державою, а завжди була колонією, бо завжди центральна влада знаходилася в Москві не лише фактично, але й конституційно. Підняти визвольну війну — ідейно-політично, етично-світоглядково, міжнародно-правно — завдання держав Заходу. Це розворушить народи й одиниці, скріпить їх спротив, підготує ґрунт під революційне повалення колоніялізму й тоталітаризму, як системи панування над народами в Європі та Азії і доведе до розвалу імперії й комунізму, а відновлення незалежних держав з народоправним устроєм на руїнах ССРСР.

Розвиток нищівної зброї — у нашому випадку нейтронної бомби — показує цікавий зворот до локалізації, а не ескалації знищення. Нейтронна бомба спрямована передусім проти воюючих частин, а не проти цивільного населення. Це крок у напрямі своєрідної „гуманізації” війни. Нас дивує вереск генсека соціалістичної партії Німеччини Бара й соціалістів усяких мастей, які мовчали, коли стаціонували, наприклад, у Німеччині 5 000 атомових багато

більше нищівних вибухових бойових головок тактичного типу, які у випадку вжиття спустошили б цілі провінції. Невтронова бомба має ефект дії двадцятій частини дії бомби, яка кинута на Гірошіму, а 400-ту частину дії ядерної бовголовки для американських „Перстінг”, ракет, стаціонанованих у Німеччині. Невтронова бомба не нищить цілих провінцій, а нищить будинки лише в сточенні 200 метрів, коли гро ядерних американських бомб в одинадцять разів більшому обсязі — радіосі не залишає каменя на камені. Одночасно невтонова бомба радіоактивними променями проникає сталь і бетон, не нищачи їх, а нищить залогу танка, але не танк. Через 24 години може західня панцерна піхота опанувати територію знищених танкових залог і вживати ці танки проти напасника. Це є помилка твердить, що невтонова бомба більше нелюдська, як бомба Гірошіми. І є нонсенсом твердити, як робить це лідер німецьких соціалістів, русофіл Бар, що зве її винахід „перверсією думання”. Забув наївняк, що завжди зброя була керована проти людей, а не проти предметів. Предмети були засобом для удару по людях. Зрештою, легше вбити фараона, як знищити його твір — піраміду: спис і стріла, сокира й лук, газ і скоростріл були від початку існування людства скеровані на людське життя, а не на предмети, що їх людина вживала. Машинові скоростріли повбивали під Верденом сотні тисяч вояків, але каземати, де вони згинули, стоять донині, а окопи, в яких вони ховалися, заорали селяни й сіють на тому місці хліб. Отже, ще не було ядерної, чи водневої, згл. невтонової бомби, а війна була скерована проти людини, не проти предмету. Невтронова бомба пляново оцаджує цивільне населення, і за 24 години зникають радіоактивні промені з даного простору, отже не гинуть діти та жінки, як у Гірошімі. Очевидно, це твердження відносне, а не абсолютне, бо ще невідомо, якою буде реакція у наслідок вітру, сполуки з іншими елементами повітря і т. п. Але те, що відомо, вказує на своєрідну „гуманізацію” нової зброї. Важливе в цій зброї — її цілеспрямованість не проти цивільного населення, як це було під час бомблення Німеччини в другій Світовій війні, а проти вояків, проти озброєних людей.

Микола Щербак

У СВЯТ-ВЕЧІР

Як я чекав їх, тих годин святкових
В Господній Вечір — хвиле золота!
Коли збиралась у широкім краї
Уся сім'я, привітна і проста.

Коли так яєно променіли свічі
У світлій хаті і в душі моїй,
Коли так щиро я дивився в вічі
Незнаній ділі, сповнений надій.

Тоді, в Свят-Вечір, як у Божім раї —
В своїй господі і в своїм гурті,
Не думав я, що є світи безкраї,
Що хтось без рідних, хтось шукає путі.

Не знав, не думав, що до сліз, до болю
Хтось мучиться, хтось корота літа,
Що десь комусь зима у сніжнім полі
Не тільки шлях, а й стежку заміта.

Тепер я знаю... Доля хилить плечі,
Лукава доля — в вихорі доріг.
Та вірю, вірю: знов у Святий Вечір
Перестуклю я батьківський поріг.

МЕТОДИ КГБ

Нижче передруковуємо уривок зі „Звернення” литовського громадянина Еріка Удама до Литовської групи оборони Гельсінкської угоди, поширюваного в Литві через Самвидав:

... Справу демократичного руху Естонії КГБ використав для розправи з недосить покірними, самостійно мислячими людьми. Так, наприклад, Янус Паал, колишній редактор неофіційної збірки віршів „Камікадзе”, був виключений з Тартуського університету перед захистом дипломної праці навесні 1975 року і звільнений з посади інспектора для охорони природи в Таллінському лісгоспі. Його родина — дружина і двоє маленьких дітей — мусіли залишити службову квартиру. Тому, що Янус Паал не міг знайти роботу за фахом в Естонії, він із родиною змушений був переселитися до Карельської АССР.

Музичному педагогові Гелью Таук заявлено про заборону працювати як педагог. науковцеві Тунне Келаму заборонено друкуватися й виступати з лекціями, завідувача лябораторії Тартуського університету Вооглайда виключили з компартії, в дальшому звільнили з університету, а соціологічну лябораторію зліквідували. З компартії виключено також літератора Митскола.

Директорові установи, де я працював, 29 березня 1976 р. наказано скоротити мою посаду до 1 квітня. За згодою з директором я звільнився з праці 1 квітня 1976 р. на „власне бажання”.

4 квітня 1977 року майор КГБ Молок телефонічно висловив бажання зі мною поговорити.

Мирослава Ласовська

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ: ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, МУЗИКА ТА БАЛЕТ

Українська культура на рідних землях тисячоліттями творилася, консервувалася, занепадала, і всі ці стадії були узалежнені від її політично-економічного стану, від взаємин її з культурами інших народів. Творення власної культури, сприймання і перетворювання чужих культурних надбань витворили високий рівень духової культури українського народу, який зуміє запліднити цілий ряд інших народів.

Ми зустрічалися тричі 8, 11 і 14 квітня у господарському відділі КГБ на вулиці Лай, будинок ч. 40 в Талліні, в готелі „Палас”, кімната ч. 352 і на приватному мешканні на вулиці Ломоносова, будинок ч. 5. Розмови тривали принаймні по дві години. Майор Альберт Молок запропонував мені стати дисидентом і зорганізувати дисидентську групу (підкр. ред.). На організаційні потреби він обіцяв дати в моє розпорядження велику суму.

На пропозицію Молока дисиденти мали передати чужоземним журналістам від свого імені інформацію, підготовлену КГБ. На мої слова, що такий обман скоро виявиться і що я попаду в прикрі становище, Молок обіцяв ужити заходів, щоб ніхто не довідався про мою співпрацю з КГБ і про око людське КГБ буде мене „злегка переслідувати”.

Я зі свого боку запропонував Молокові зорганізувати групу для контролі виконання Гельсінкської угоди разом з фінами і представниками інших народів Балтійського моря, дії якої були б публічні. Молок не схвалив моєї пропозиції, сказавши, що немає ніякого сенсу зв'язуватися з фінами. Треба зв'язатися з американцями, сказав він, бо вони мають гроші для дисидентів, і ці гроші у них треба вимагати. „Якщо це вдасться, — сказав він, — 50 відсотків грошей одержиш ти, а 50 відсотків піде державі”.

У перебігу розмови Молок назвав мене націоналістом і заявив, що я і КГБ можемо знайти основу для співпраці, бо обидва хочемо діяти на добро естонського народу. Ще сказав він, що ділом його рук було те, що кореспондент газети Дейвід Саттер не встиг до мене (у Саттера в лютому 1977 року в потягу Рига-Таллін украли валізу, де, крім інших паперів, був записник з моєю адресою). Коли я відмовився від пропозиції Молока, він спитав, чи не можу я поради́ти йому людини, яка прийняла б його пропозицію. Я сказав, що нікому такого великого обману не пораджу.

14 квітня ми домовилися ще раз за тиждень поговорити, але більше КГБ зі мною не зв'язувалося. Таллін, 26 травня 1977 р.”

Еміграція українського населення в останньому столітті у далекі країни вивезла з собою духові надбання народу, які, стикаючись з іншими культурами, повинні були дати позитивні висліди. Чи воно так сталося? Як виглядає стан української духової культури в сучасному? Щоб культура росла, вона мусить мати підложжя, ґрунт, який дав би їй силу-снагу до життя. Звикли ми хвалитися, що світ подивляється нашу культуру. Та якою культурою ми пишаємося перед світом? Тисячолітньою? Саме так! Культурою, яку зберіг наш народ. Де ж найновіші осяги? Який вислід змагу з культурами інших народів? Політична еміграція з-перед п'ятидесяти і тридцяти років хоч і не рясніла численними талантами, спромоглася створити культурні крути, видавала книжки, журнали. Яка характеристика стану літератури? Вона несе познаки мемуарної, дидактичної, інколи пригодницької, а зовсім рідко філософської творчості. В поезії — це в більшості лірика, мала кількість епічних творів. Сатиричні й гумористичні книжки та журнали — не відсутні. Здавалося, в перших часах після виїзду третьої політичної еміграції ріст літературної творчості посилюватиметься, українська думка в літературному вислові дістанеться у широкий світ, заговорить про українську культуру та історію народу. Чи так сталося? Ні! Вже сьогодні, після трьох десятиків років, спостерігається сильний спад літературної творчості. Наші твори залишаються в українському гетто, і тільки дуже незначне їх число перекладено на чужі мови. Книжки видаються малими тиражами, і то не розходяться, а письменники не мають матеріального забезпечення.

Образотворчі мистці, що з причини економічної відсталості в краю не мали тісного контакту зі світом, запізнавшись під час еміграції із здобутками західноєвропейської культури, уникнули ідейних здвигів і провалів, включи-

Доповідь на III світовому Конгресі Українського Жіноцтва.

лися в культуротворення на базі підсвідомої національної духовости. Ця духовість виявляє шукання естетичних форм виразу власних переживань, емоційних перевтілень баченого світу в пластичних формах. Невиробленість загалу нашого глядача в сприйманні шукань і осягів мистців дає перевагу мистцям декоративного характеру або послідовникам визначних індивідуальностей. Все таки мистці-пластики мають можливість виставляти свої твори так перед своєю громадою, як і перед чужими. Сучасся — це розвій технологічних можливостей, який вивів людину в космос. В мистецтві віддзеркалюється епоха, і хоч би як не зрозумілою вона нам була, український мистець не може її ігнорувати. Шукання нових форм вислову і думки, переживань позначають твори молодшого покоління.

Наш народ любить пісню, яку творили його пращури, в яку він від колиски вслухувався і дух якої вивів поза межі Батьківщини. Тим то й зрозумілий потяг до хороших виступів зі сольовими заспівами так церковного, як і світського репертуару. Бандура, яку в краю мало хто з емігрантів чув, має великий пошанівок, гра на цьому інструменті поширюється. Ознайомлення світу з українською музичною культурою з поміччю капелъ бандуристів чи хороших ансамблів мало і має позитивні наслідки.

Концерти творів західноєвропейських або наших композиторів, що пишуть для фортепіана чи симфонічної оркестри, не втішаються популярністю. Коли ж іде мова про творців, а не виконавців музичних творів, то тут треба подивляти працю композиторів, які без надії колинебудь почути виконання своїх творів симфонічного, концертного чи навіть вокального характеру, не піддаються зневірі і — творять.

Твори музик не оплачуються, це в екстазі і муках народжувані діти, які чекають, щоб світ їх почув і прийняв. Людина творить не тоді, коли їй кажуть, а тоді, коли її душа прагне виявитися назовні.

Пісня в емоційному підкріпленні породжує рух, динаміку, що з часом оформилися в танці. Естетичність народного танцю, грацію і динаміку людського тіла визнали не тільки свої, але й чужі критики. Український народний та-

нець ведений знавцями культивується серед наймолодшого і молодого покоління. Все ж це не творення, а відтворювання народньої спадщини, що не знаменує танкового культурного росту народу. Сценічний балет, в якому людське тіло стає посереднім виразом думки, мало поширений серед еміграції, хоч мав високої класи професіоналістів. Саме в цьому роді мистецтва треба говорити про професійність, бо без вдосконалення рухів тіла неможлива інтерпретація думки.

Поєднання літературного мистецтва, музичного, пластичного і балетного, у своєму завершенні, може дати сценічний твір драматичного чи оперового характеру. З яким завершенням цих культурних процесів зустрічаємося сьогодні тут, на еміграції? Відповідь сумна. Не маємо професійного драматичного і оперового театру, бо театр потребує великих грошей. Нарід розсипався по цілому світі малими громадами, які, хоч і мали серед себе сценічних артистів великого формату, не змогли привабити чисельного глядача, який би забезпечив професійну тяглість театру, дав гріш українському артистові на прожиток.

Проминуло 30 років від часу великої еміграції після Другої світової війни. Зусилля вияву української духовости в перших роках були максимальні, та з роками вони слабшали. Чільні культуротворці відійшли або відходять, не виявивши максимуму своїх спроможностей. Культуротворення йде крутою похилою площею вниз. Одиниці з молодшого покоління, не маючи підтримки від свого громадянства, ідуть в чужинецький культурний світ, який в тому ж тридцятилітньому періоді сильно змінив своє обличчя. Ми журимося, що не маємо професійного театру, а не добачуємо, що передове місце займає сьогодні телевізія і радіо, з поміччю яких мистецьке слово і музика доходить до незчисленних слухачів.

Процес росту культуротворення зумовлений в першій мірі довкіллям, з якого він виростає. Домашня атмосфера, культурний рівень батьків дають почин до розвитку талантів. Якщо українська родина зуміє зрозуміти своє становище в процесах культуротворення у світі, зуміє перестрибнути розвоєві періоди, в яких вона не брала активної участі, а які могла піз-

нати тільки теоретично, то певне і покрокує рівнобіжно з сучасними процесами, які ні одної днини не стоять на місці.

Конечність допомоги мистцям від родини, а в дальшому й від громадянства відчувається тим виразніше, що деякі види духової культури на рідних землях десятиліттями зовсім не розвиваються, а деякі підпорядковані накинутим згори догмам, що не стимулюють, а вбивають вияв особистої духовості.

Наше літературне слово, яке в найвиразнішій формі і найлегше сприймається, є тепер під жорстоким пресом окупанта України - москалів. Творці літератури і науки не в силі на довшу мету протиставитися режимові, їх фізично і психічно знищують. Творці пластичного мистецтва мають можливість творити лише в штампованих рямцях, в яких вони задихаються. Їхнє світосприймання не сміє бути зображене мистецьким твором, якщо воно не відповідає прагматичній комуністичній системі. Мистецькі твори, що зображують духові переживання людини і виходять поза рямці дозволеного, окупант руйнує.

Найтяжче зрозуміти ідею музичного твору, тому він не підлягає негайній критиці, його друкують і виконують. Та вже коли мова про пісенний або оперовий репертуар, то тематично він мусить укластися в апробований режимом засяг.

Український науковий круг на еміграції, що слідує за здобутками культури так на еміграції, як і в Україні, турбує стагнація росту культуротворення. Музеї, які колекціонують здебільша народне мистецтво, не віддзеркалюють рівня творів сучасних мистців. Брак мистецьких і музичних журналів, спад кількості літературних, свідчить про низький рівень заповнення громадянства, що не цікавиться ростом своєї культури, не підтримує його матеріально, увесь тягар кидаючи на самих творців культури, які, окрім праці над творами, мають організувати: критику, обговорення, доповіді, що входять у царину науки, а далі: виставки, галерії, концерти, видавання книжок, що входять у засяг праці чисто адміністративно-фінансової.

Нарід — це спільнота людей з різними об-

личчями, зацікавленнями, прагненнями і можливостями. Коли ж ми гордимось, що належимо до народу з великою історією і культурою, то не можемо бути пасивні до подій, що відбуваються саме за нашого життя. Уміння творити адміністративну апаратуру державного характеру — претяжка справа. Ми ж, громадяни різних країн, маємо зобов'язання, платимо податки, а взаємно дістаємо цивілізаційні можливості життя з його привілеями. Уряди держав, в яких живемо, дають великі гроші на розвиток культури. Адміністративна апаратура, яка ставить оцінку вартостей фактів, зрівноважує ті вартості і відповідно до того фінансує їх. Саме тут приходиться ствердити, що у нас в громадському житті немає того адміністративного апарату, який зумів би створити систему оцінок вартостей явищ. Не видно теж можливостей зорганізованого устрою життя нашого позавітчизняного українства. Коли ж так, то чи маємо піддатися резигнації і втратити своє національне обличчя?

Без сумніву, процес денационалізації відбувається, тільки ми боїмося вголос ствердити його. Боязнь ствердження денационалізації супроводить сором за цей процес, свідомість, що ми є пасивними спричинниками його.

Яке ж становище української жінки, що віками стояла на сторожі родинного і національного життя в Україні? В культуротворенні вона займає тепер відносно досить високі позиції так кількісно, як і якісно. Крім того вона у великій мірі заактивізована в громадському житті. Коли ж заходить потреба більшої її активності і знання для потреб загальноукраїнських, чи в силі вона поєднати родинні зобов'язання з громадськими? На це питання кожна жінка мусить дати відповідь спершу сама собі. Коли високий стандарт життя країн поселення емігрантів полегшив їй виконання щоденної праці, коли біологічні призначення жінки звузилися до турбот за вирощення і виховання двох-трьох дітей, а не десяти, коли вона зуміла створити гармонійну, релігійно-культурну, національну атмосферу у своїй родині, то вона певно, зуміє і в силі буде взяти на себе і громадські обов'язки в різних її аспектах. Це не повертання до матриархальної системи, яка позначала в давнину устрій жит-

тя нашого народу, це просто конечність, зумовлена обставинами і часом.

Українські жіночі організації по цілому світі мають визначений характер праці — одні з наголошенням виховних, харитативних, інші релігійних і політичних завдань, та всі вони, за тими принциповими завданнями, мають у своїх програмах і культурну діяльність. Потреба сильніше наголосити проблеми української культури на еміграції стає щораз більшою. У світі немає речей повторних, є речі подібні. Немає можливості, щоб стан, в якому перебуваємо нині, простягався в нескінченність. За нього ми відповідаємо, і історія дасть нам признание або осудить нас. Що ж може бути гіршого, як піти в непам'ять. Не даймо ж, щоб сторінка історії, яка належить нам, залишилася незаписаною. Запишім її нашими зусиллями за вдержання і побільшення тих скарбів культури, що ми їх вивезли з України, нашими змаганнями за права українського народу на самостійне життя, на вільне творення духових і матеріальних вартостей! Стимулюймо і піддержуймо письменниць, мисткинь, музик, сценічних артистів, між ними і тих, що не між нами, але можуть працювати чи працюють для української культури! Не чекаймо на кращі обставини! Створімо самі обставини, втягаючи до співпраці жінок не активних у громадському житті.

В основі українська людина дуже сильна духово. Коли б так не було не знали б ми, хто ми і чії діти. Змаг, до якого мусить стати українська жінка — не легкий, але який же шляхетний! Життя — це вічний змаг, чому ж не накреслити його перед нами гарним, повноцінним, в якому ми могли б виявити нашу духовість? Хочеться вірити, що Третій Конгрес СФ-УЖО, крім перегляду і оцінки проведеної до цього часу праці, дасть поштовх і зогріє все жіноцтво поза Батьківщиною до шукання і знаходження способів розвитку української духовості у вільному світі.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ САДИЗМ, СВАВОЛЯ І ЦІНІЗМ

(Пресова Служба ЗП УГВР). — В українському самвидаві поширюється лист українського політичного в'язня Івана Геля до начальника Харківської пересильної тюрми, з датою 20 листопада 1976 року.

Іван Гель народився в 1937 році на Львівщині. Працював слюсарем у львівському заводі автовантажників, а рівночасно вчився на вечірньому відділі історичного факультету Львівського університету. Від 1956 до 1959 року Гель служив в армії. В 1965 році його вперше арештували за ширення самвидавних матеріалів і на закритому суді у Львові засудили на три роки позбавлення волі. Після звільнення в серпні 1968 року Гель працював у Львівській області на різних роботах. 12 січня 1972 року його знову арештували й засудили за статтю 62, ч. II Кримінального кодексу УРСР („антирадянська пропаганда“) як рецидивіста на 10 років таборів посиленого режиму і 5 років заслання. Під сучасну пору Гель знаходиться в мордовському таборі ЖХ-385/1.

Нижче друкуємо текст листа Івана Геля:

„18 листопада 1976 року поїздом Львів-Харків мене доставили з львівської тюрми КГБ до пересильної тюрми в Харкові... На подвір'ї харківської пересильної тюрми, коли я вийшов з „воронка“, один з офіцерів, у ранзі майора (він відмовився назвати мені своє прізвище) почав нацьковувати проти мене групу кримінальників — приблизно 40 людей — створивши атмосферу ненависти до політичного в'язня і прямо таки закликаючи до насильства й грабунку. Ось окремі його „виступи“ перед групою кримінальників: „Дивіться, з якими він запасами, а ви чомусь з пустими мішками; його не шкодило б розвантажити; ви, кримінальники, тому такі, як він, не бажають бути разом з вами“ і т. д.“

На мою заяву, що такі дії є серйозним порушенням законності збоку особи, яка несе відповідальність за нагляд і додержання встановлених норм під час етапних переселень засуджених, зокрема політичних, що ініціатива злочинних нападів і явний союз з кримінальними злочинцями понижують честь офіцера, бо такою поведінкою він ставить себе поруч з ними, і

Михайло Кушнір

ДОСЛІДЖУВАННЯ І НАВЧАННЯ

(продовження)

Аналіза процесу вивчання і процесу досліджування виявляє, що в кожному з них існують дві верстви, які зі становища їх особотворчої важливості можна окреслити як поверховну і глибшу. Діючи в обсязі першої з них, виконуємо, як „об'єктивні” люди, чинності, приписані і визначені об'єктивними речевими оглядами для даних ситуацій чи функцій. Ді-

на мою вимогу, щоб він назвав свій службовий пост і прізвище, майор відповів погрозами і зник.

20 листопада, коли я готувався в дорогу, наглядач ударив мене ключами в спину, а потім декілька разів по голові, і я впав...

Під час процедури звірення персональних даних в'язня з його справою відбувся формальний діалог: — Прізвище, ім'я, по батькові, стаття, строк: — запитує наглядач. Відповідаю. „А-а-а! Антирадянщик! — викрикує наглядач. — „Посади його там, нехай агітує парашу!” І мене запроторили в коробку з замуrowаними наглухо вікнами, без вентиляції. Параші там не було, зате під підлогою в бетонному рівчаку проходила каналізація. Випари, духота. В приміщенні страшний сморід.

По якомусь часі стаю мокрим від поту, задихаюся, трачу силу. Довго стукав у двері, поки вони відкрились. Попереджаю, що маю хворе серце, болі голови, душуся. Вимагаю лікаря. „Нічого з тобою не трапиться, а якщо й так, тоді спишемо, — спокійно говорить наглядач і, закриваючи двері, додає: — а время уже бросить стот хохлацкий язык” (пора вже покинути цю хохлацьку мову). Двері замкнулися і на мій стук ніхто вже більше не реагував.

І той неприхильний садизм, відкрита сваволя, шовіністичний цинізм тріюмфують в українському місті Харкові, колишній столиці України, де українська мова юридично вважається державною мовою, хоч на практиці з неї знущються...

Цим документом я заявляю рішучий протест проти наведених фактів сваволі...”

ючи в сфері тієї другої верстви, підіймаємо зусилля важливі передусім для нашої особовості, зусилля, що їх формують і поглиблюють. Охоплюючи з цього динамічного становища процес досліджування і вивчання, відкриваємо їх глибоке споріднення, а може навіть тотожність. Коли прагнемо щось вивчити насправді тривало, добре й глибоко, мусимо цю річ піддати дослідженню, інакше матимемо тільки механічне, пам'ятеве знання. Воно буде завжди чужим знанням, перейнятим. А коли прагнемо щось тривало й плідно досліджувати, мусимо дбати про внутрішній відзвук, який це в нас викликає, мусимо під час тієї праці вчитися, себто внутрішньо розростатись. Інакше будемо вести поверховні досліджування і ніколи не потрапимо брати в них участь усім собою. Цим пояснюється, що різниця між досліджуванням і вивчанням є тим більша, чим більш статично і речево, чим менш динамічно й особово розуміється обидва процеси. Коли досліджування практикується як здобування байджих вислідів, а вивчання як запам'ятовування досягнених іншими вислідів, різниця між ними велетенська. Але чим більше ми схильні окреслювати ці процеси не як функції збагачування й утривалювання об'єктивного знання, але як функції поглиблювання особової інтелектуальної культури, тим ближчі стають обидва процеси.

Дійсно, ми бачили, що поглиблену форму вивчання і поглиблену форму досліджування можна характеризувати зовсім подібно. Подібна генеза, залежна від неспокою, потреб і зацікавлень, подібні є шукання і проби, подібна нетривалість зовнішніх досягнень і особотворча вага зусиль, подібні періоди хвиливого задоволення і заспокоєння, з яких знову виростають побудники. Вивчання і досліджування є тим самим психічним зусиллям, щоб осягнути постійно й наново інтелектуальний лад в собі. Обсервація і критицизм, гіпотези і справджування, висновки й осуди мають в обох процесах ту саму роллю.

Стаючи на ґрунті цього динамічного, особотворчого охоплення досліджування і вивчання, наближаємося до нового охоплення проблеми. З функції, що переказує готове знання, воно стає дією, що її ціллю є поглиблення інтелектуальної культури людини. Тому давніші методи навчання, достосовані до завдань популяризації відомостей, мусять бути заступлені методами, що служать формуванню людей. Вони повинні рахуватися з різномірністю людських зацікавлень і потреб, з різномірністю інтелектуальних нахилів і можливостей. Не те важливе, які відомості і як можуть бути найкраще переказані й утривалені, але те повинно передусім цікавити, кому, що і як є потрібне.

Мірою вартости навчання перестає бути кількість запам'ятовуваних відомостей, тією мірою стає інтенсивність інтелектуальної культури учня. А тому, що можливе тільки завдяки його особистим зусиллям, отже навчання — коли не має бути поверховним втолючуванням знання — мусить допомагати одиниці в її власному процесі вивчання. Успішність навчання перестає залежати від ясности викладу й рішучости ексекютиви, бо вона більше залежить від ступня, в якому зуміє пробудити й угрунтувати потребу й умілість вивчання в його найглибшому виді. Цей найглибший вид засновується, як знаємо, на тому, що людина вивчає всією собою. Таке вивчання зливається з досліджуванням. Отже, навчання повинно давати спонуку і створювати ситуації, що сприяють поглибленому вивчанняю.

З цього становища можна окреслити стосунки до двох засадничих форм навчання.

Можна навчати безпосередньо і посередньо. В першому випадку подаємо учневі обсяг відомостей, який він має засвоїти. Все це подаємо йому в найлегшій для засвоєння формі. В другому випадку виконуємо певні чинності важливі для нас самих — чинності, що їх зобов'язані виконувати з певних оглядів. Не намагаємося навчати когось, дбаємо про саму справу. Вчить учнів наша діяльність, хоча її безпосередньою ціллю не є навчання.

З цих двох форм навчання сильніший вплив, що спонукує до самостійних зусиль, має ця друга форма. Це тому, що ситуація, в якій хтось хоче комусь іншому переказати певне

знання, наставляє радше до запам'ятовування і повторювання, ніж до поглиблення форм вивчання. Контраст між тим, хто знає, і тим, хто не знає і має довідатися те, що той другий уже посідає, є надто притолочующий. В таких умовах учитель не променіє свіжим зацікавленням. Бо хоча як штудерно він інсценізував би діяльність своїх учнів на зразок дослідчої лабораторії, він не може того заховати, що знає згори, до яких дійдеться вислідів, що непевність учнів не є його непевністю, ані їхнє дослідне зусилля його зусиллям. Учитель тільки більше або менше зручно вдає, до часу, що разом із ними досліджує, і так, як і учні, не знає, який буде вислід дослідів. Насправді зовсім не досліджує, бо знає добре вислід виконуваної праці. Такого фальшу немає в ситуаціях, в яких навчання не є наміреною і безпосередньою ціллю. Тоді і майстер і учні виконують правдиву працю. Завдяки цьому постають значно живіші почуття зацікавлення, значно глибше почуття відповідальности, ніж у попередньому випадку. Родиться значно більша інтелектуальна самостійність.

Очевидно, що зі становища речевої теорії знання вище цінувалося перший тип навчання. Бо йшлося передусім про ознайомлення з плодами науки, і тому навчання розуміли як особливу функцію учителів, покликаних відзеркалювати готове знання, перещеплювання його в уми учнів. На ґрунті динамічного, особотворчого розуміння процесу досліджування і вивчання, поняття, переказування знання втрачає рацію існування, а поняття самостійного засвоєння інтелектуальної культури здобуває єдине значення. Вона полягає в інтенсивності особового інтелектуального процесу, що є водночас досліджуванням і вивчанням. Навчання, поняття як переказування знання, стає непотрібним, навіть шкідливим, бо призвичаює задовольнятися нижчим рівнем і пасивно засвоювати форми вивчання.

Ця точка зору дозволяє окреслити „вчителя” новим способом. Коли навчання має допомагати одиницям поглиблювати їхню інтелектуальну культуру, — вчитель не може бути тільки „об'єктивною людиною”, що посередничає між творцями й споживачами знання. Він мусить бути людиною, яка вчиться, бо тільки той

може захопити до науки, хто сам ще вчиться. Найбільш знеохочує учнів пересвідчення, що вчитель уже все знає, не цікавиться знанням, яке посідає. Витворюється тоді неспівмірність між тими, які мають учитися, і тим, який уже не вчиться, якась несправедливість і якийсь внутрішній фальш, бо кожний це розуміє, що процес вивчення не має і не повинен мати меж. Тому вчитель, який не перестав працювати над собою, діє значно сильніше на учнів, ніж той, який уже є „готовий”.

Але вчитися самому, це значить досліджувати. Тому найбільш творчим учителем є дослідник. Щоб це визнати, треба звільнитися від поверховних дидактичних пересудів, згідно з якими навчання залежить від умілості стосувати дидактичні правила. Ці пересуди спираються на розумінні вивчення як ізольованого інтелектуалістичного процесу. Натомість, коли ми дивимося на вивчення як на особотворчий процес, розуміємо, що на нього можуть діяти різні сили. Тому більший і успішніший вплив на учнів може мати вчитель власним дослідчим запалом, ніж дидактичною вмілістю. Самим собою він може впливати глибше і викликати тривалішу потребу вивчення. Бо це є виразом усєї нашої особовості і тому часто вивчає її те, що до глибини нас потрясає, а не те, що апелює тільки до розсудку. Цим пояснюється те, що — незалежно від стосованих дидактичних метод, — сильні дослідчі індивідуальності мають завжди добрих учнів. В такому охопленні навчання є природним, хоч похідним вислідом дослідів. Заникає тип учителя як змудженого повторювача лекцій. Дослідник стає вчителем внаслідок того, що досліджує і дозволяє іншим брати участь у своїй праці. Таке навчання є найвищим видом навчання. Воно нерозривно сплітається з досліджуванням і вивченням. Досконалим прикладом такої інтелектуальної праці, яка є водночас досліджуванням, навчанням і вивченням, є Сократ. У розмовах з учнями він не переказував їм готове знання, але під час розмов впливав на інших і сам шукав для себе своїх правд. Був дослідником, учителем і учнем в одній особі.

Охоплюючи таким способом процес досліджування, вивчення і навчання, протиставимо-

ся в усій ширині давньому становищу, яке трактувало його як функціонування „об’єктивної людини, в ділянці витворювання, плекання і утривалювання знання. Досліджування, навчання і вивчення перестають бути чинностями, що займають нас тільки поверховно і стають глибоко особистими чинностями. З огляду на це вони нав’язують зв’язок з цілою особою людини і не є вислідом виключно інтелектуальних її сил та здібностей. Досліджувати, навчати і вчитися можна тільки усім собою. Інакше це є тільки виконання роботи, здійснювання накиненої функції.

Інтелектуальні процеси і життєва ситуація

Переведені аналізи процесів: вивчення, досліджування і навчання дозволяють зробити подібні висновки, що стосуються характеру інтелектуальних зусиль, виконуваних людьми. Умова праця в кожній із цих трьох форм тісно пов’язана з особовістю людини. Ані вивчення, ані досліджування, ані навчання не можуть бути тривалими й успішними, коли абсорбують тільки інтелектуальну сферу людської психіки, коли не сягають до інших її сфер. Розуміння інтелектуальних чинностей як ізольованих процесів було знаменною прикметою давнішої „психології сил”, сьогодні цілковито закинута. З допомогою її спрощених схем

БРЕЖНЕВ ПРИЗНАЄТЬСЯ...

На секретній нараді провідників східноєвропейських комуністів у Празі Леонід Брежнєв недвозначно заявив, що детант є димовою заслоною, яка приховує факт, що Советський Союз розбудовує найбільшу в світі збройну потугу.

Щобільше, Брежнєв твердив своїм прихвосням, що вже в 1985 році збройні сили ССРСР будуть непереможними і зможуть виконати „історичну роллю” — встановлення комунізму на всій земній кулі.

Генерал-майор Джордж Кіген, голова розвідки американських Повітряних Сил від 1972 року до свого виходу на демісію в цьому році, розкрив кореспондентам важливі деталі цієї секретної наради, що відбулася в 1973 році. Він сказав, що ці деталі просочились до британської розвідки, яка поінформувала про них американських експертів.

„Ці інформації, — заявив Джордж Кіген, — потвердилися з кількох інших джерел, і можна бути певним, що вони відповідають правді.

Колишній секретар американських Повітряних Сил Томас Рід, який донедавна був консультантом

окреслювали ідеальні вимоги, яким повинен користися дослідник, учитель і учень. Згідно з цими вимогами вони повинні стати об'єктивними людьми. Зі становища сучасної психології, що розуміє людину як структуральну цілість, така ізоляція інтелектуальних процесів цілком помилкова. Вивчення, досліджування і навчання стають чинностями живої особи, а не функціями „інтелекту”. Інтелектуальна праця щільно пов'язана з інтенсивністю особового життя та з родом життєвого пляну одиниці. Це видно особливо чітко в шкільництві, і педагогічна психологія має безсумнівно велику заслугу в аналізі різномірних форм тієї належності. Але в рівному ступні підлягає їй дослідник, учений і вчитель.

Коли ці чинності перестають бути процесами, що dokonуються в ізольованій сфері психіки, коли вони лучаться взаємною сіткою зв'язків з усіма іншими сферами особового життя, то вплив на них можуть мати не тільки чинники тієї самої категорії, себто інтелектуальні чинники, але і всякі інші. Таким чином dokonується поширення засягу понять досліджування, навчання, вивчення. Це — найвидніше у відношенні до цих двох останніх понять. Як ми бачили, найглибшою формою навчання виявилось створювання для одиниці таких ситу-

при Білому Домі, заявив: „Це була секретна нарада генерального секретаря КПСС і „президента” ССРСР з європейськими комуністичними лідерами. Звіти про брежнєвські коментарі забрали багато часу, поки дісталися до американської розвідки. Брежнєв казав, що детант є військовою хитрістю, яка дозволяє Совєтському Союзові розбудувати свою мілітарну і економічну силу, щоб ще перед 1985 роком змінити силовий баланс у світі в користь росіян. Нарада була скликана з огляду на те, що провідники східноєвропейських комуністів були затурбовані політикою детанту поміж ССРСР і Америкою, внаслідок якої, на їх думку, можуть бути zagrożені позиції совєтських сателітів. На жаль, — заявив Томас Рід, — Державний Департамент применшує значення пражської наради”.

„Зрештою, — заявив Мортон Галперін, директор проєкту при Центрі для Студій Національної Безпеки у Вашингтоні, — росіяни завжди заявляли публічно, що детант лише іншими методами продовжує класову боротьбу. Вони можуть підписати будь-яку угоду, але це не означає, що додержуватимуться цієї угоди”.

ацій, які мали б силу спонукувати її інтелектуальну животність та організувати участь одиниці в таких діях інших людей, які, хоча не хочуть безпосередньо переказувати умілості, вимагають підіймати проби самостійної праці й завдяки цьому побуджують до інтелектуального труду досліджування і вивчення. З цього становища належить признати навчальну вартість багатьом життєвим ситуаціям, що не мають нічого спільного з „навчанням”, як переказуванням відомостей, але діють на людину інтелектуально. Ці всі ситуації, що пров'язують одиницю до умової активності, переривають її інтелектуальну дрімоту, нищать вигідні дороги рутини, підмінують тривалі й неперевірявані догми — ці всі ситуації мають вповні навчальну вартість, а їх сила буває іноді більша, ніж сила інституцій, спеціально покликаних до виконання навчальної праці, себто шкіл. Переконавання, що людину може більше й краще навчити „життя”, ніж школа, має — з цього становища — глибокий і правдивий сенс. З цієї точки зору можемо зрозуміти слухність української мовної інтуїції, що дозволяє називати вчителями людей політики, мистців і святих, які не мали нічого спільного з властивим навчанням, але які силою свого духа, величчю своїх чинів, взором „навчали” інших. Вислідом такого навчання буває певний життєвий стиль, що його одиниця прагне осягнути, а який — може не завжди, але часто — висказується теж в поглибленні і насиленні інтелектуальних зусиль, у „відкритті ума” на правди в зірванні з догматизмом і рутинною.

Трактуючи таким способом справи, починаємо доцінювати суспільні джерела інтелектуальних явищ. Бо охопити їх як особові чинності, залежні від життєвої ситуації, означає охопити їх у зв'язку зі суспільним середовищем. Успішність і наполегливість інтелектуальних зусиль перестають бути залежними — як це окреслювали зі становища речевої теорії науки й освіти — від ступня, на якому осягається рівень „об'єктивної людини”, від виключно інтелектуальних кваліфікацій. Стає чимсь залежним від повної особовості людини, а в даній інстанції, від роду суспільної ситуації. Ця ситуація може стимулювати або може спутувати інтелектуальну діяльність. Тому,

прагнучи цю діяльність поглибити й поширити, узагальнити, мусимо подбати про створення людям таких умовин, що побуджували б їх до умових зусиль і сприяли їм. Тому ставлення вимог одиницям, щоб вчилися і здобували освіту, щоб інтенсивніше дбали про власний інтелектуальний розвиток, є тільки висказуванням „побожних бажань”, коли життєві умовини одиниць змушують їх виконувати змеханізовані й прикрі чинності. Отже, обмеження проблем навчання організуванням діяльності, що переказує знання, і знехування заходів про життєво-суспільні умовини — веде до поверховних зусиль. Натомість у середовищі, в якому росте інтенсивність інтелектуальних процесів, постають найліпші умовини для розвитку наукових досліджень. Таким чином сильно між собою пов'язані чинності досліджування, навчання і вивчання пов'язуються з цілим життям людських особовостей, які вросли в окреслені суспільно-історичні середовища і стають чинником, а водночас витвором дозрівання одиниці в збірності. Історія постає багато прикладів, що ілюструють цю внутрішню пов'язаність інтелектуальної культури і суспільних умовин. У нас XVII сторіччя найвмовніше переконує, що процеси досліджування, вивчання і навчання не були явищем, що проходило в ізольованій сфері інтелекту і плекалося виключно спеціальними шкільними установами, але було виразом повнішої і могутнішої дійсності, витвором пружности до суспільних і світоглядних ідеалів. Інтенсивність інтелектуальних процесів є безпосереднім виразом і складовим чинником інтенсивности життя.

Для соціології й історії культури відкривається тут цікаве поле праці, ціллю якої є докладне проаналізування тих пов'язань, що виникають між інтелектуальними чинностями і структурою середовища. Але засадниче ствердження тієї пов'язаности, що є вислідом аналізу досліджування, навчання і вивчання, дозволяє побачити в новому світлі багато наукових і освітніх справ.

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНИ

(УІЦС) Недавно на Заході одержано новий список політв'язнів совєтських тюрем і концтаборів. У списку є ряд українських політв'язнів, зокрема членів ОУН-УПА, засуджених на 25 і більше років ув'язнення, а про деяких із них дотепер у вільному світі не було відомо.

БАБИЧ Сергій, нар. 1939 р., працював теслярем у Тернополі, де його вперше заарештували в 1960 році. Після 16-літнього ув'язнення, в 1975 р. був звільнений і жив у Житомирській області. Влітку 1976 р. С. Бабича знову заарештувано, а відтак засуджено вдруге на 15 років позбавлення волі.

БАСАРАБ Дмитро має понад 55 років, арештований 5.9.1953 р. і засуджений у 1954 р. на 25 років ув'язнення як колишній член ОУН-УПА на Закарзонні. Був засуджений військовим судом Прикарпатської Воєної Округи в Івано-Франківському. Відбуває заєуд у Пермському таборі ч. 36.

БОНДАРЕНКО Віктор карається по тюрмах і концтаборах від 1943 р., інвалід 2-ої класи, тепер перебуває у Володимирській тюрмі.

ВЕРХОЛЯК Дмитро, нар. 1928 року, фельдшер УПА. Арештований у 1955 р. і засуджений 1956 р. в Івано-Франківському на кару смерті, замінену на 25 років ув'язнення. Карається в Пермському таборі ч. 35. Його дружина Катерина відбула 10-літнє ув'язнення. Верхоляк хворіє на серце.

ГАНДЗЮК Володимир, нар. 1932 р. на Івано-Франківщині, учасник українського визвольного руху. Гандзюка вперше заарештували в 1950-их роках. Після звільнення в січні 1964 р. був удруге заарештований і засуджений на 12 років позбавлення волі. Від 5.1.1976 р. перебуває на засланні, важко хворіє, але мусить працювати.

ГЕРЧАК Григорій, ар. 1933 р., артист-маляр, заарештований у 1953 р. і засуджений на 25 років позбавлення волі („зраца батьківщини”), обвинувачений за участь в українському визвольному русі. Перебуває в Пермському таборі ч. 36.

ДЕМЧУК Андрій, колишній учасник українського визвольного руху (ОУН-УПА), в 1970 р. вдруге засуджений на 15 років ув'язнення.

ДЕМЧУК Григорій, нар. 1930 р. на Волні, в 1958 році засуджений на 25 років позбавлення волі, як учасник визвольної боротьби (ОУН-УПА).

ЖУРАКІВСЬКИЙ Михайло, нар. 1921 р., колишній член ОУН-УПА, за що в 1953 р. засуджений на 25 років позбавлення волі. Перебуває в Мордовському таборі 385/19.

КЕРНИЧНИЙ Дмитро, має біля 70 років, засуджений на 25 років ув'язнення за участь у визвольному русі (ОУН-УПА), перебуває в Мордовському таборі ч. 19.

КОНЧАКОВСЬКИЙ Микола, нар. 1919 р., засуджений на 25 років позбавлення волі за участь

у визвольному русі, карається в Мордовському таборі ч. 19.

КУЛАК Онуфрій, нар. 1928 р., колишній член ОУН-УПА; був засуджений на 25 років позбавлення волі, відбуває засуд у Пермському таборі ч. 36.

КУРЧУК Микола, нар. 1927 р., засуджений у 1953 р. на 25 років позбавлення волі за участь у визвольній боротьбі, карається в Мордовському таборі ч. 1-6.

ЛЕВИЦЬКИЙ Микола, нар. 1922 р., засуджений у 1957 р. на 25 років ув'язнення за участь у визвольній боротьбі (ОУН-УПА).

ЛИЩУК Василь, нар. 1958 року, засуджений на 25 років позбавлення волі за приналежність до ОУН; 17 років поневірявся у Володимирській тюрмі, важко хворий.

МАЛОЖЕНСЬКИЙ Василь, нар. 1916 р. у Львівській обл., колишній член ОУН, вперше був заарештований і засуджений у 1949 р., після звільнення працював у лігосі на Львівщині. КГБ його вдруге арештував 4.2.1968 р. Львівський обласний суд засудив на 15 років ув'язнення, не враховуючи попереднього терміну. Перебував в Пермському таборі ч. 35.

МОРОЗ Андрій, родом із Львівської області, вперше заарештований у 1946 р. і засуджений за приналежність до ОУН на 25 років, у 1956 р. був амністований. У 1964 р. знову арештований і після 5-літнього слідства 12.12.1969 р., засуджений на 15 років ув'язнення, себто має досиджувати 25-річний термін.

ОСТРОВСЬКИЙ Володимир, 57 років, у 1953 р. засуджений на 25 років ув'язнення за участь в УПА.

ПАЛЯЧУК Дмитро, нар. 1928 р., засуджений на 25 років позбавлення волі за участь в українському визвольному русі (ОУН-УПА). Карається в Пермському таборі ВС 389/36.

ПІДГОРОДЕЦЬКИЙ Василь, колишній старшина УПА, в 1951 році засуджений на 25 років ув'язнення. Потім йому додали ще 5 років. Поневіряється в Пермському концтаборі ч. 35.

САМОФАЛ Петро, нар. 1920 р., учасник українського визвольного руху, засуджений 1946 р. на 25 років ув'язнення, а згодом йому було додано ще 2 роки. Відбувши 27-літнє ув'язнення, в 1972 році вийшов на волю, але зараз його знову заарештовано під закидом, що не позбувся своїх націоналістичних переконань, і запроторено до божевільні на неозначений час.

СЕМЕНЮК Роман, нар. 1927 р. на Львівщині, закінчив торговельну школу, засуджений в 1950 році на 25 років ув'язнення за участь у визвольному русі. В 1965 р. йому додали ще 3 роки. Карається в Мордовському таборі ч. 19.

СИМЧИЧ Мирослав, нар. 1923 р. в Косівському р-ні Івано-Франківської обл. За участь в ОУН і УПА в 1949 р. засуджений за статтями 56 і 59 КК УРСР („зрада батьківщини і терористичні акти“) на 30

років позбавлення волі. Відбуває засуд у Пермському концтаборі ч. 35.

СКРИПЧУК Константин, нар. 1926 р. в м. Путила, Чернівецької обл., учасник визвольного руху, засуджений на 30 років позбавлення волі. Карається в Пермському таборі ч. 35.

СОРОКА Степан, нар. 1932 р. на Волині, в 1952 р. в м. Рівному засуджений на 25 років ув'язнення. Обвинувачували його за приналежність до ОУН і УПА. Перебуває в Пермському таборі ч. 35.

СТЕПАНЮК Олексій, нар. 1907 р., кол. член ОУН і УПА, в 1956 р. засуджений на 25 років ув'язнення. Карається в Мордовському концтаборі ч. 19.

ТРОЦЬОК-КОЗЛЮК Петро, нар. 1925 р., одружений, батько одної дитини, учасник визвольного руху, засуджений на 25 років ув'язнення. В 1972 р. запроторений до Дніпропетровської психлікарні на необмежений час.

ТУРИК Андрій, нар. 14.10.1927 р. в с. Бірки на Волині, учасник визвольного руху (ОУН-УПА), в 1958 р. засуджений на 25 років ув'язнення. Карається в Пермському концтаборі ч. 35.

ЧУЧМАН Павло, нар. у Львівській області, учасник визвольного руху (ОУН-УПА), за що поневірявся в концтаборах від 1947 року. В 1969 р. за ту саму справу вдруге засуджений на 15 років.

ЧУЧМАН Степан, з м. Буська, Львівської області, учасник визвольного руху (ОУН-УПА), за що з невеликою перервою перебував в тюрмах і концтаборах від 1947 року.

ЮРКІВ Володимир, нар. 1928 р., учасник визвольної боротьби, 1947 р. засуджений на 30 років позбавлення волі. В 1952 р. вдруге засуджений на кару смерті, замінену на 25-літнє ув'язнення. Перебував у мордовських концтаборах.

ЯНКЕВИЧ Степан, нар. 1928 р., в 1954 р. в Івано-Франківському засуджений на 25 років ув'язнення. Обвинувачували його за приналежність до ОУН і УПА. Карається в Пермському концтаборі ч. 36.

(Продовження буде)

ПО Д Я К А

Усім Відділам ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ, організаціям, товариствам і окремим особам, що прислали свої привіти та побажання з нагоди Різдва Христового і Нового Року, висловлюють щире подяку

Головна Управа ООЧСУ
Редакція і Адміністрація
„Вісника ООЧСУ“

Іван Левадний

КИЇВ У 1937 РОЦІ

Вже вдруге зустрів Київ Новий Рік у сяйві ілюмінованих і святочно прикрашених ялинок, які виблискували різнокольоровими вогниками у вікнах будинків, вітринах крамниць і на майданах та перехрестях вулиць. Ялинка, яка ще так недавно вважалась за старий пережиток, остаточно була реабілітована і набула соціального громадянства лише під назвою не Різдвяної, а Новорічної.

У першу неділю по Новому Році був проведений Всесоюзний перепис населення і слідом за тим з'явилося урядове повідомлення про те, що, з огляду на поважні помилки, припущені під час попереднього перепису, його дані уневажуються і буде проведений новий перепис.

Початок січня позначився в Києві великою маніфестацією українсько-чеської дружби. 9-го січня в Оперному театрі виставлено загальнознавану оперу чеського композитора Сметани „Продана наречена”. Вистава була старанно підготовлена і поставник опери Володимир Манзій, диригент Володимир Йориш та декоратор Олександр Хвостов у попередньому році спеціально побували у Празі, де ознайомилися з постановою твору Сметани у Празькому Національному театрі, як і з життям чеського села, чеськими народними піснями, одягом та архітектурою.

Вистава пройшла дуже гарно. Виконавці головних партій Маженки Зоя Гайдай і Кецала Іван Паторжинський, як і весь ансамбль блискуче вив'язались зі своїх завдань. На постанову прибули гості з Чехо-Словаччини, музичні діячі з Праги — проф. Зденек Неєдли та диригент Вікетал із Брно — професор консерваторії Флейшерова та диригент Бачала. Всі вони високо оцінили київську постанову. Диригент Бачала сказав: „Ми, чехословацькі музичні діячі, бачили на сцені Київського театру справжнього Сметану, ми чули національну музику Сметани. Чудово! Чудово! Ми надзвичайно задоволені, що нам удалось побачити прекрасну постанову, де кожний деталь, декорація, режисура — все витримано в дусі національної чеської музики”. Те саме казав і генеральний консул Чехо-Словаччини Брабець, ствержую-

чи, що він побачив на київській сцені живого Сметану.

Постава принесла добру славу київським виконавцям і показала неперевершену красу українських голосів. Але головна її ціль була політична — затіснити дружбу Чехо-Словаччини з СРСР і тримати її в орбіті радянських впливів в обставинах тиску на неї гітлерівської Німеччини, що вимагала Судетів.

У лютому відзначались пушкінські роковини. В Оперному театрі, фасада якого була вкрита величезними пано із зображенням сцен з життя Пушкіна, відбулась декада пушкінських вистав, під час якої виконувались опери „Євгеній Онегін”, „Винна королева”, „Алеко” та концерти. Драматичний театр ім. Франка підготував драму Пушкіна „Борис Годунов” в українському перекладі Б. Петрушевського. Державне літературне видавництво випустило двотомник вибраних творів Пушкіна в українських перекладах Павла Тичини, Максима Рильського і Миколи Терещенка.

Газети сповістили, що з нагоди роковин у Києві буде споруджений пам'ятник Пушкінові і місцем для нього стане садок коло Оперного театру. Містили навіть фотографію проєкту того пам'ятника. Але тоді до будівництва пам'ятника не дійшло, а вже по війні пам'ятник Пушкінові був споруджений і відкритий 6 червня 1962 року на південно-західній околиці Києва недалеко кінофабрики, в Пушкінському парку, а біля Оперного театру 29 грудня 1965 року був відкритий пам'ятник композиторові Миколі Лисенкові.

Оперний театр захопився думкою поставити оперу „Тарас Бульба” в новій редакції. Автори її: композитори Левко Ревуцький та Борис Лятошинський, поет Максим Рильський, режисер Йосип Лапицький і диригент Володимир Дранішніков поширили лібретто, додаючи до нього нові епізоди з повісти Гоголя, яких не було в опері Лисенка. Сцену в кімнаті Марильці усунули, натомість увели нову дійову особу — козака Підпригору, який у другій дії кличе Тараса Бульбу до боротьби з поляками. У фіналі дії на Січі вставлено хор „за-

свистали козаченьки”, додано нові сцени — полонення Остапа, розповідь Тараса Бульби про страту сина, дописано цілу дію — нарада у гетьмана Остриниці і фінал, що зображував мученицьку смерть Тараса Бульби.

Левко Ревуцький, використовуючи теми Лисенка, створив нову увертюру, Максим Рильський відредагував текст і уклав лібретто нових сцен, Борис Лятошинський оркестрував цілий твір. Мистець Анатоль Петрицький виготовив декоративне оформлення.

У такому вигляді „Тарас Бульба” був виставлений 27 квітня. Головну партію виконували по черзі Михайло Донець та Іван Паторжинський, партію Насті — Марія Литвиненко-Вольгемут та О. Ропська, Остапа — Михайло Гришко та Андрій Іванов, Андрія — А. Азрікан та І. Шведов.

Київська преса прихильно сприйняла нову редакцію. Головний театральний критик „Пролетарської Правди” єдиним недоліком у виставі знайшов несумісність несамотивованого козацького танку в таборі коло оточеного Дубна з арією Андрія „Не спиться”. Хвалив постанову і журнал „Театр”. Не передбачали кияни, яку бурю зніме за цю переробку Москва.

У травні Київський оперовий театр виїздив на гастролі до Ленінграду, де дав 50 вистав, показуючи опери „Тарас Бульба”, „Наталка Полтавка”, „Запорожець за Дунаєм, і здобуваючи своїми голосами та майстерністю гри величезний успіх.

Газети подали, що 21 травня на кригах Льодового океану створено першу дрейфуючу науково-дослідну станцію на чолі з Іваном Папаніним.

Великою мистецькою подією в Києві було урядження виставки образів Іллі Рєпіна, що їх привезли з Москви. Кияни одержали можливість оглядати в оригіналі невмирущі твори Рєпіна: „Запорожці пишуть відповідь турецькому султанові”, „Вечерниці”, „Бурлаки”, „Іван Грозний убиває свого сина”. Журналіст Григорій Дусавицький писав у „Пролетарській Правді” про велетенське враження, яке справляли на киян повні життя, руху і сили постаті в образах Рєпіна.

Але внутрішнє життя Києва було невеселе. Після минулорічного процесу Зінов'єва і його

однодумців газети не переставали закликати до викриття прихованих „ворогів народу”. „Чорний ворон” забирав щораз нові жертви. Все віщувало нове лихо. І ось газети принесли коротке, але багатомовне повідомлення про віддання до суду маршала Тухачевського, командувача військ Київської Особливої військової округи Іони Якіра та Білоруської військової округи Уборевича, голови централі Всесоюзного товариства сприяння обороні, авіації та хемії (ОСОАвіахем) Роберта Ейдельмана, високих військових достойників Корма та Путни, Фельдмана, Примакова і Фідемана за „державну зраду”. В чому полягала ця зрада газети не подавали, перебігу судового процесу не висвітлювали і лише пізніше обмежились короткими повідомленнями про засудження всіх підсудних на смерть.

Слідом за тим почалась загальна чистка в Червоній армії. Шукали спільників і однодумців Тухачевського. Заарештовували, розстрілювали або засилали лише на підставі підозри без огляду на особи та військові заслуги. „Чистка” шаліла і в Києві.

Жертвами репресій падали не лише військовики, але і члени їх родин, службовці, робітники. У Київській Опері співала молода артистка О. Коба. Приємний голос і сценічна майстерність обіцяли їй блискуче майбутнє. Чоловіком Коби був командир Червоної армії. Коли він упав жертвою чистки, відразу за ним зникла і Коба.

А газети з захопленням описували два польоти советських летунів з Москви до Америки через Північний бігун. Командиром першого екіпажу був Валерій Чкалов, другого — Михайло Громов.

Масові арешти не припинялись. В газетах видруковано урядову постанову про збільшення максимального речення тюремного ув'язнення з 10 років до 25. Під враженням репресій 29 серпня в Києві покінчив життя самогубством колишній голова уряду УРСР Панас Любченко.

Протягом усього літа інтенсивно тривали будівельні праці над спорудженням будинків Уряду і Верховного Совету УРСР і гранітної набережної на Дніпрі.

22 вересня проведено на Україні побільшення кількості областей шляхом їх роздрібнення. З Київської області відокремилась Житомирська область.

Тим часом насувався новий велетенський політичний судовий процес у Москві. Судили найближчих співробітників Леніна. На лаві підсудних опинились Микола Бухарін, один з найбільших у Росії знавців марксизму, автор книги „Абетка комунізму”, яка довгий час була підручником для комуністів і комсомольців. Іншим підсудним став Олексій Риков, що в Раді Народніх Комісарів заступав хворого Леніна, а по смерті Леніна став головою уряду. Дальшими підсудними були колишній голова професійних спілок Томський, Сінельников, довголітній голова світського уряду України Християн Раовський, німецький комуніст Карл Радек. Усіх їх засудили на смерть, лише Раковського і Радека за новим законом — до 25-літнього ув'язнення. Процес супроводжувався новою хвилею арештів, жертвами яких стало і багато киян.

Київські в'язниці були переповнені. Директора Київської Опери Яновського, який попереднього року на Декаді українського мистецтва в Москві був нагороджений орденом „Знак пошани” „за видатні заслуги в розвитку українського оперового мистецтва”, розстріляли як „ворога народу”. Був заарештований перший директор Української опери з часу її створення в Києві в 1926 році Кудрін.

Удари сипались звідусіль. 25 жовтня московська „Правда” вмістила статтю „Антинародна вистава”, в якій автор Г. Хубов нищівно скритикував київську квітневу постанову „Тараса Бульби”, вважаючи її фінал „недвозначним цінничним звеличенням польських інтервентів”. Він писав: „Всупереч Гоголеві, всупереч Лисенкові, всупереч історичній правді та мистецькому змістові зроблено цю постанову”. Хубов певно забув або взагалі не читав повісти Гоголя, бо вона власне закінчується мученицькою смертю Тараса Бульби. А опера Лисенка має у фіналі смерть Андрія і заклик Тараса Бульби до запорожців іти на штурм Дубна, отже там взагалі нема згадки про смерть Тараса Бульби. А щодо історичної правди, додержуватись якої патетично кличе Хубов,

то полковник Тарас Бульба не є історичною постаттю, і автор повісти Гоголь мав повне право зобразити його долю так, як хотів, згідно зі своїм творчим задумом. Але хто наважився б дискутувати зі всемогутньою „Правдою”? З появою погромницької статті Хубова опера „Тарас Бульба” зникла з київської сцени.

Арешти і чистки тривали. Єдиною надією всіх репресованих та їх родин була очікувана урядова амнесія у зв'язку з відзначуванням 20-літтям Жовтневої революції. Звернення вийшло, але в ньому не було жадного слова про амнесію, натомість відзначались заслуги славних чекістів.

У такому пригнобленому стані зустрічали кияни урядове Жовтнєве свято. Київська опера відзначила його постановою 5 листопада опери „Піднята цілина” за Шолоховим. Для драматичного театру писали ювілейні п'єси Олександр Корнійчук — п'єсу „Правда” і Іван Микитенко — „Коли зійде сонце”. Микитенко не докінчив свої п'єси і впав жертвою репресій.

П'єса Корнійчука була виставлена в театрі ім. Франка. Серед дійових осіб фігурували Керенський і Ленін. Схематичність і суху хронікальність твору відзначив у своїй рецензії в „Пролетарській Правді” Григорій Дусавицький, твердячи, що Корнійчук займає належне місце в літературі і не потребує незаслужених похвал.

Шпальти газет були сповнені закликами викривати та розконспіровувати троцькістів. Багато уваги приділялось також подіям в Іспанії і в Китаї. Газети докладно описували наступи на Мадрид армії Франка і раділи невдачам тих наступів. Але становище республіканців щораз ускладнювалось. 26 квітня місто Герніка було знищене повітряним бомбардуванням. 19 червня почався великий наступ Франка на півночі, 20 липня він здобув Більбао і 22 жовтня — Астурію.

У Китаї японський напад на місто Лугауцяно 7 липня започаткував війну. До боротьби приєднався Чіянґ Кай-шек. Але армія Гоміндану зазнавала тяжких поразок і протягом липня втратила Пекін, Тяньцзін, Калган. 13 серпня почалися воєнні дії в Шангаї. Щойно у вересні вдалося встановити єдиний фронт боротьби проти японців і наприкінці вересня японські

Степан Женецький

РОЙ ЛІКЛІДЕР ПИШЕ, ЩО В ІНТЕРЕСІ АМЕРИКИ Є, ЩОБ МОСКОВІЯ ПОНЕВОЛЮВАЛА НАРОДИ СХІДНЬОЇ ЄВРОПИ

Ще не цілком втихомирилася буря між поневоленими Московією народами, що її спричинила була „порада” Зонненфельда, колишнього дорадника державного секретаря Кіссінджера, щоб Східня Європа „органічно наближалася до Московії” — а вже знайшовся новий американський „знавець” Східньої Європи, який твердить, що „в національному інтересі Америки є, щоб Східня Європа була під окупацією Советського Союзу”.

Таку „теорію” висунув Рой Е. Ліклідер у статті „Советська контролі Східньої Європи: моральність проти національних інтересів Америки”, надрукованій у журналі „Політично-Науковий Квартальник”, що його видає Академія Політичних Наук у Нью Йорку.

Автор починає цю статтю ствердженням, що ніхто з американців не заперечує політики спротиву Америки щодо контролі Східньої Європи Московією, мабуть, тому, що в цій політиці моральність (заохота до самовизначення поневолених народів) збігається з національними інтересами Америки (послаблення московської потуги).

„Теорія” Ліклідера

Східня Європа, пише Ліклідер, без контролі Московією була б дуже неспокійною через

війська генерала Ітагакі зазнали поразки в районі гірського просмику Пінсінгуан. Проте в Центральному Китаї створилося грізне становище. Японці зайняли 12 листопада Шангаї і 13 грудня — Нанкін. Газети обурювались, що Брюссельська конференція, яка розглядала справу японської агресії, не вжила ніяких заходів.

Принесли газети вістку і про те, що нова п'еса, переробка з Крилова „Багатири” Дем'яна Бедного, поставлена у Камерному театрі в Москві, не сподобалась Сталінові і була знята, а сам Дем'ян Бедний опинився в неласці і його перестали друкувати аж до початку війни 1941 року.

Під знаком загальних репресій скінчився рік.

проблему національних меншин та урядів, що не мають легальної підтримки даних народів. Деякі з тих конкурентних урядів можуть запросити зовнішню допомогу. А, беручи до уваги важливість Східньої Європи під геополітичним аспектом, таке запрошення міг би прийняти Советський Союз, і деякі західноєвропейські держави могли б піти на допомогу заатакованій державі, Вашингтон став би в обороні свого союзника, і таким чином Америка могла б бути втягнена до зудару з Московією. А щоб такого не сталося, пише цей американський „знавець”, в національному інтересі Америки, щоб „Советський Союз залишився у Східній Європі на постійно”.

Моральними аргументами для спротиву советському пануванню, філософує американський автор, є те, що, мовляв, народи Східньої Європи мають право на самовизначення, яке заперечують совети, як це ясно виявилось на прикладах Мадярщини і Чехо-Словаччини, і саме тому треба поборювати советську контролю в Східній Європі.

Натомість аргументи реальної політики де-що відмінні: витиснення москалів із Східньої Європи позбавить СРСР великих людських і матеріальних ресурсів; зробить його чутливішим на тиск Заходу; заохотить народи в складі СРСР до боротьби за визволення, що ще більше послабить Московію. А все це разом спричинилося б до того, що „вільна” Східня Європа не тільки не дала б своїх ресурсів для користування Московією, а, навпаки — вони стали б доступними для Заходу.

Чим Ліклідер страшить Америку?

Ліклідер перестерігає, щоб ні моральні засади, ні матеріальні користі не спокусили Америку витиснути москалів зі Східньої Європи і допомагати східноєвропейським народам стати вільними.

Усунення советської контролі над Східньою Європою, лякає автор Америку, уможливило б багатьом міжнаціональним непорозумінням, які

існують між східноєвропейськими державами, вибухнути повною силою. Автор наводить такі спірні території в тому районі: Македонія, до якої мають претенсії Болгарія, Югославія і Греція; Семигород — Малярщина і Румунія; Північний Епірус — Греція і Альбанія; Космет — Альбанія і Югославія; Добруджа — Болгарія і Румунія; Східня Тракія — Болгарія і Туреччина; Західня Тракія — Болгарія і Греція. В північній частині того району автор згадує Басарабію і північну Буковину, за які сваряться ССРСР і Румунія, а які є насправді українськими територіями; Східню Прусію, за яку спорять москалі, німці і поляки; Східню Галичину, яка є українською, а до якої висувують претенсії поляки; та Карпатську Україну, що її хотіли б мати маляри і Чехо-Словацьчина, чи, властиво, чехи.

Хоч ці територіяльні проблеми є вже важливими самі собою, лякає автор Америку і світ, проте вони є не меншими, ніж інші проблеми, що могли б спричинитися до неспокоїв у цих державах. Та найважливішою проблемою, твердить автор, є там національні меншини. Хоч деякі з тих меншинних проблем, пише він, розв'язали москалі (автор пише „совети“) насильним переселенням та встановленням нових кордонів, але багато є ще не полагоджених.

Як приклад неможливості полагодження меншинних проблем на цьому терені, автор невдало наводить Югославію, де за 25 років не замирились між собою серби з хорватами, словінцями та іншими меншинами. Автор, очевидно не знає, що в Югославії існують не меншинні, а національні проблеми, бо там серби захопили ці країни силою і поневолюють ці народи.

Американський „знавець“ Східньої Європи далі лякає Америку і світ, що якщо із Східньої Європи витиснути ССРСР, то там постане цілий ряд незалежних держав з неспокуйними відносинами, де національні меншини будуть вічно сваритися між собою, що викликатиме воєнні конфлікти, до яких можуть бути втягнені великі потуги, що в свою чергу може довести до вибуху Третьої світової війни.

Ліклідер не знає, що меншинні проблеми в східноєвропейських державах якраз тому й існують, що їх насильно розв'язували такі „ми-

ротворці“, як раніше царська, а тепер червона Московія. Зрештою, Московія часто ще й підсичує меншинні чвари в тамошніх поодиноких державах на те, щоб їй легше було панувати над ними.

Реакція великих потуг

Неспокуйну Східню Європу, філософує автор, на відміну від Азії і Африки, не буде нехтувати ні Захід, ні ССРСР, бо вона є для обох сторін дуже важливою. Своїм положенням вона служила інвазійним шляхом в обох напрямках впродовж тисячі років.

Більшість комуністичних держав у Східній Європі замкнені в своїх кордонах, і їх повалення було б великим ударом для ССРСР. Вони етнічно пов'язані із західноєвропейськими державами та ССРСР і є великою промисловою потугою. Та все це не представляло б жадної проблеми, каже автор, якби ті майбутні самостійні держави мали стабільні і нейтральні уряди, такі, як в Австрії і Фінляндії. Але це неправдоподібно, але чому неправдоподібно автор не подає причини.

Друга можливість може бути така — фантазує автор, — що ССРСР або Захід рідяться втрутитися у внутрішні спори Східньої Європи, скажимо, на запрошення котрогось з урядів східноєвропейських держав. Протилежна сторона напевно теж втрутиться, а це напевно втягне в конфлікт Америку. Вислід з того буде такий, що в Східній Європі прийде до зудару надпотуг, внаслідок чого почнеться атомової війна.

Після таких „пророцтв“ Рой Ліклідер робить висновок: основна національна мета політики Америки у Східній Європі — не допустити до атомової війни. Отже, якщо б ССРСР відійшов чи був витиснений з цього району, то цей район стане дуже неспокуйним. З причини важливості цього району там напевно дійде до зовнішнього втручання, яке перейде в збройний конфлікт надпотуг. Тому він дає „соломонівську“ пораду: в інтересі Америки є, „щоб Советський Союз тримав Східню Європу під своєю контролею“!

„Соломонівські“ поради Ліклідера

На такі поради Роя Ліклідера можна тільки покивати головою і сказати за нашим українським народнім прислів'ям: багато дурнів у сві-

ті, та не разом вони ходять! (Хоч щодо „знавців” Східної Європи, то їх зійшлося аж троє разом: Зонненфельд, Ліклідер і Кіссінджер).

Якщо б Вашингтон послухав Роя Ліклідера і пішов за його порадами, то це означало б не тільки дальше поневолення Східної Європи Московією, але й спричинилося б до великої загрози для самої Америки і вільного світу!

Аджеж така політика, яку радить Ліклідер, йшла б на користь не Америці, а Московії. Як відомо, ворогом ч. 1 Америки і вільного світу є Московія, незалежно від її державного устрою — сьогодні червоного, завтра білого чи „демократичного” („демократичного” в знаках наведення, бо в Московії не було, немає і не буде ніколи демократичного устрою). Тому Америці треба провадити таку політику, щоб Московію не тільки витиснути зі Східної Європи, але й допомогти поневоленим нею народам визволитися. В інтересі Америки змагати до поділу московської імперії на незалежні держави поневолених нею народів. Зникне московська імперія — зникне разом з нею і загроза для Америки та для вільного світу.

На щастя, Америка не послухала порад ні Зонненфельда, ні Ліклідера, ні навіть „геніального”, як свого часу дехто його величав, Кіссінджера.

Віталій Лехтер

УРЯД СТАРИКІВ

За повідомленням советських газет на пленумі ЦК КПСС, який закінчив свою роботу 4 жовтня, до складу Політбюро ввійшли два нових кандидати — К. Черненко та В. Кузнецов. Таким чином тепер Політбюро має у своєму складі 14 членів і 8 кандидатів.

Нові призначення цілком укладаються в рамках вже знайомої політики Брежнєва, який оточив себе своїми людьми, цілком йому відданими, або людьми, які за віком або малою політичною вагою не можуть претендувати на ролі серйозних конкурентів „вождя”.

Константин Черненко, якому зараз 66 років, на початку 50-их років, коли Брежнєв був „господарем” Молдавії, працював як керівник відділу пропаганди цієї „республіки”. У 1956 році, коли Хрущов призначив Брежнєва на по-

саду секретаря ЦК КПСС, він перетягнув Черненка до Москви у всесоюзний апарат пропаганди. Згодом К. Черненко очолив власний секретаріат Брежнєва, а півтора року тому став секретарем ЦК.

В. Кузнецов у свої 76 років — ветеран амбасадорської служби. Він ніяк не може стати спадкоємцем Брежнєва, якому зараз 70 років.

З чим пов'язана поява на горі Черненка і Кузнецова? Мабуть, ці призначення пов'язані з необхідністю заповнити нову вакансію — пост першого заступника голови Президії Верховного Совету СРСР, який був відкритий після того, як весною цього року Брежнєв узяв на себе обов'язки советського „президента”.

Можливо, що цей пост дістанеться членові Політбюро, і це свідчатиме про його політичну вагу. Якщо першим заступником Брежнєва буде лише кандидат до Політбюро, то ця посада буде чисто номінальною.

Отже до складу Політбюро ввійшли нові старики К. Черненко та В. Кузнецов, відповідно їм 66 і 76 років. Чому Брежнєв вводить до складу Політбюро стариків, адже у Політбюрі і тепер багато стариків — Суслов, Пельше, Косигін. Це свідчить про те, що Брежнєв побоюється внутрішнього заколоту, який він сам учинив проти Хрущова. Мабуть, саме тому він убрав з свого шляху Підгорного.

На початку жовтня указом Президії Верховного Совету СРСР „господар” України Щербицький був нагороджений другою Золотою зіркою. Мабуть ця нагорода свідчить про лояльність Щербицького до Брежнєва, або є подарунком за підлабузницьку промову в Дніпродзержинську у 1976 році на відкритті пам'ятника „Іллічеві Другому”. До речі, свою промову Щербицький виголосив російською мовою, і це, зрозуміло, припало до смаку Брежнєву.

88 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДИ

Читачі „Вісника” дуже часто тільки одним оком звертають увагу на оголошення Української Щаднико-Позичкової Спілки „Певність” в Чикаго, що стало підтримує „Вісник ООЧСУ” та рідну українську пресу.

Щадниця „Певність” у Чикаго відома з невинного росту та неперевершеної жертвенности. Тільки в 1976/77 році Спілка „Певність” видала укра-

ДО ПОНЯТТЯ „РЕВОЛЮЦІЇ“ У ПРОГРАМІ ЛІВОГО ВІДЛАМУ УРДП

Високоповажний Пане Редакторе!

Залучаю мою статтю „До поняття 'революції' у програмі лівого відламу УРДП" і прохаю надрукувати її у Вашім цінному часописі.

Ця стаття є наслідок моїх роздумів, чому частина українського суспільства, а особливо молоді за останні декілька років пішла наліво.

Рішив я вивчити такі поняття як „революція“, „демократія“ у програмах найголовніших українських політичних угруповань.

Почав огляд з програми лівого відламу УРДП. Почав саме з цього угруповання з двох причин.

Поперше — це найбільш впливова група поміж лівими партіями. Друга причина більш персональна. Мій батько Семен О. Підгайний разом з Іваном П. Багряним створили у 1945 році матірню УРДП. Памятаю, що партійне посвідчення партії УРДП мого батька було ч. 2. Виростав я в оточенні матірнього УРДП і на протязі років мав достатню можливість вивчити осіб та партійні напрямки УРДП, хоч залишився поза членством партії.

 іньській організованій громаді імпозантну суму 88 тисяч доларів.

Чи є друга українська фінансова установа, яка дорівнювала б жертвенності щадниці „Певність“?

А скільки Вас, шановні читачі, тримають гроші в чужих банках? Чи вони допомагають нашій громаді, дають на Фонд Оборони України?

Чому український гріш не має бути в українській фінансовій установі?

Чому українські гроші не мають збагачувати українського організованого життя через ощадності тільки в рідній установі?

Спілка „Певність“ має повне державне забезпечення. Вона є під сталою контролею федеральних стейтових і міських чинників.

Тільки в „Певності“ є повна запорука інвестицій Вашого капіталу.

Подумайте, шановні читачі „Вісника“, чи не варто б і Вам, незалежно від того, де живе, щадити в „Певності“.

Маємо дуже догідні сертифікати. Платимо найвищу дивиденду, дозволену законом. Щадім поштою!

Українська щадниця „Певність“ допомагає не тільки місцевій громаді, — її засяг у крайовому та світовому масштабах.

Щадниця „Певність“ це вже 35-мільйонна установа, вона відкрила в листопаді 1977 р. нову Філію в Палатині і завдяки довірю громади дивиться у дальше світле майбутнє, щоб ще краще служити розвитку українського організованого життя.

С. Голяш

Мене вже довгий час цікавить питання причини полівіння деяких колишніх членів УРДП, які остаточно відломилися від матірньої УРДП і організувалися в окремий лівий уламок УРДП. Оце — друга причина написання цієї статті. Прохаю Вас надрукувати її хоч би в цілях дискусії.

З щирим привітом
 Проф. д-р Олег С. Підгайний

У цих заввагах буду говорити лише про поняття „революції“ у програмі тієї групи колишніх членів УРДП, що, під провідництвом проф. д-ра М. Воскобійника та головного автора програми д-ра В. Гришка, веде українську політичну думку в сліпий кут.

Революція, як ціль українського визвольного процесу, кінцева мета якого — відновлення самостійної і соборної УНР на українських землях, що станеться як наслідок повного знищення совєтсько-російської большевицької диктатури, ця революція в писаннях аналізованої програми зводиться нанівець.

Програма говорить про „третю революцію“. Ця „третя революція“ цілком не є продовженням того революційного процесу, яким визначився початок цього століття на Україні і головним досягненням якого було створення УНР. В українській науковій літературі цей період загально знаний, як „національно-визвольна боротьба 1917-1921 рр.“ Саме таке було розуміння слова „революція“ за часів творення УРДП Іваном Багряним, Семеном Підгайним та багатьма іншими, коли слово „революційна“ було втілене в назву УРДП в 1945 році.

„Третя революція“ в програмі лівого відламу УРДП розуміється, як процес синтези „демократичної революції 'буржуазного' типу“, себто національно-визвольної боротьби від березня 1917 р., і її „заперечення“, „пролетарської революції з використанням демократії для цілей диктатури“ (себто розвитку большевицької реакції від листопада 1917 року).

Як бачимо, термінологія програми неомарксистська, за такими принципами синтеза мала б вмщувати найкращі досягнення „буржуазного“ ладу, себто УНР, із провідними елементами форм „пролетарського“ ладу, себто большевицької держави. Сама програма ясно го-

ворить, що синтеза означає „творче засвоєння і поєднання... різних... суспільних систем, які в боротьбі протилежностей на історичній пробі суспільного життя виявилися позитивно”.

Програма і далі уточнює ці „суспільні протилежності” словами „капіталізм”, що мав би окреслювати „буржуазну революцію” (себто лад УНР) і „соціалізм”, що мав би окреслювати „пролетарську революцію” (себто лад СРСР - УССР). Таке формування питання відмовляє означення соціаліста всім членам Української Соціал-Демократичної Робітничої Партії та Партії Українських Соціалістів-Революціонерів у 1917-1918 рр., себто М. Грушевському, С. Петлюрі, В. Винниченкові та мільйонам інших, а так само Вандервельде, Бернардові Шов, Міттеранові, Пілсудському, Шайдеманові та багатьом іншим.

Виходить абсурд: соціал-демократи та соціалісти-революціонери, за яких наприкінці листопада 1917 року голосувало коло 90% населення України, проголошуються брехунами і обдурювачами народу, а ті якихось 20 тисяч більшовиків на Україні, переважно росіян, малоросів та жидів, означається таким чином за чесних людей, які не обріхували людей, називаючи себе справжніми „соціалістами”. Автори програми роблять з переважної частини членства Української Центральної Ради та всіх Урядів УНР — брехунів. Це діється, мабуть, в душі „синтези”, бо і більшовицька історіографія має той же підхід.

Але головне не в цьому, а в тому, що цілком лівого відламу є синтеза ладу УНР та СРСР — УССР. Хіба за таку „синтезу” боролися і згинули мільйони українців за часів Революції, Великого Голоду 1932-1933 рр., по Соловках, Колимах, Вінницях, під час терору на Західній Україні 1944-1947 рр., нового голоду 1946-1947 рр., хіба за це борються В. Мороз і тисячі безіменних борців по тюрмах і концтаборах?

Що автори програми цілком серйозно говорять про свою таку „синтезу”, синтезу ідей української національної революції та „пролетарської революції”, бачимо при розгляді програми у відношенні до питання революції в аграрному питанні і в найголовнішому питанні для України сьогодні, державницькому питанні, себто у питанні України, як держави.

Програма ділиться на підставову програму, написану у відділах „Вступ”, „Ідеологічні підстави”, „Програмові засади”, і на конкретну програму під назвою „Політичні настанови”. Ця остання описана, як „конкретизація завдань і форм діяльності партії” на кожному відтинковій часу.

Конкретна програма — це та, що стверджує діяльність лівого відламу партії в нашу добу. Так що мусимо мати на увазі першість, перевагу конкретної програми над принциповою програмою з точки зору практичної діяльності цього відламу партії. Отже, підставова програма має більш пропагандивне значення, і тому будемо окреслювати її, як підставово-пропагандивну.

Взагалі розподіл поміж принциповою та пропагандивною програмою вносить багато неясностей, і, на мою думку, головню для запаморочення власного членства та української політичної думки взагалі. Мушу признатися, що це розділення завдало мені багато труду, щоб зрозуміти програму лівого відламу УРДП.

Завдання цієї статті — розглянути поняття „революції” в програмі. Головні елементи у цій питанні це **аграрна революція** і справді принципове питання, **державницька революція**. Хоч і є інші питання, але ці два питання обумовлюють усе: питання становища найбільшої групи населення України і питання України як такої.

В пунктах конкретної програми, що стосується **аграрного питання**, бачимо, що колгоспна система, ця модерна брутальна форма кріпацтва, цілком не має бути зліквідована на базі власності окремого селянина у своїм власнім земельнім господарстві.

Замість того програма вимагає „реального самоврядування селянства в усупільненому сільському господарстві”. Не будемо дошукуватися форм такого „самоврядування” (чи маємо ми на увазі вибір бригадирів, чи оплату окремого колгоспника, а може ствердження „Держпляну УССР”), бо перебуваємо у лоні фікцій. Мусимо лише зазначити, що, замість існуючого „**колгоспного ладу**”, за програмою вимагається, хоч не тими словами, таки того ладу, який я окреслюю як „**справжній колгоспний лад**”, що впливає з суті програми.

Авторам програми не приходить на думку, що головний елемент у колгоспі це примус. Го-

воримо не про примус з інтелектуальних позицій, а про примус „маленьких людей” у „звичайних справах”. Щодня і кожним відчувається терор тепер не лише у відношенні до окремих одиниць, а й у таких звичайних питаннях, чому мій син не може піти до університету, де місце зарезервоване для сина секретаря райкому чи голови колгоспу, хоч у мого сина кращі оцінки? Чому моя дочка має бути молочаркою в Казахстані лише тому, що голова колгоспу сподобав собі іншу дівчину? Чому я не можу йти до міста шукати кращої праці без посвідки голови колгоспу? Ці питання, помножені на мільйони, не знаходять жадного розуміння в авторів програми лівого відламу УРДП.

Вже чим відрізняється ця вимога „справжнього колгоспного ладу” від вимог деяких розчарованих большевиків з КП(б) у в пізніх 20-их і ранніх 30-их роках?

Одне ясно, що за таким розумінням „революції” в аграрнім питанні не піде ні цілий народ України, ані її селянство, бо Україні не треба ні „колгоспного ладу”, ні „справжнього колгоспного ладу”.

Принципова пропагандивна програма, також відірвана від дійсності, не менш цікава в цьому питанні. В загальному треба сказати, що ця програма абсолютно не відповідає інтересам українського народу. З програми ясно, що колгоспна система має бути затримана на протязі революції без змін, а тільки після встановлення нових революційних державницьких інституцій ця система може бути або затримана, або змінена.

Передбачити хід революції неможливо, бо вона може тривати місяці або й роки. Не зважаючи на це, програма каже, що „система ліквідується революційним законодавством в організований спосіб”. Сподівання, що селянство погодиться на колгоспне ярмо в ході боротьби за революційні державні інституції — це безглузде марення.

Але й обіцяна „ліквідація системи” переключується цією програмою. Програма твердить, що колгоспна земля разом з майном має перейти в „трудова власність селянства”. Щодо тієї землі і майна (переважаючого відсотка всієї землі на Україні) пропонується лише „вільний вибір форм землекористування”.

При цьому формулюванні переключується бажання окремого селянина провадити своє господарство на власній землі. Неможливим є справедливий розподіл землі між селянами й „справжніми колгоспами” або кооперативами, які матимуть претенсії на ті ж самі клаптики землі. Отже, „вільний вибір форм землекористування”, беручи під увагу претенсії інших груп населення на ту саму землю, практично означатиме братовбивчу війну за землю окремих селян, „справжніх колгоспів” і кооператив, або насильство центральних установ. В кожному випадку окремий селянин або загубиться, або зліквідує своєю дією всякі розмови про „вільний вибір форм землекористування”.

Таким чином програма лівого відламу УРДП відмовляє будь-яку гарантію окремому селянинові на частину землі, яку гарантовано йому за часів УНР. Можливо відмовляється цю гарантію селянинові в душі „синтези”, бо большевики розглядали селянина, як дрібного „буржуа” і автори програми розглядають революцію 1917 року, як „буржуазну”, а суспільний лад УНР, як „капіталізм”.

Якщо брати програму поважно, то виходить абсурдна ситуація, при якій селяни, скинувши чуже колгоспне ярмо, добровільно схилили б шию перед „своїми бригадами”. Можемо бути певними, що наш селянин на ніякі соціальні експерименти, вигадані авторами програми лівого відламу УРДП, не піде.

Ця програма йде проти всіх традицій українського селянства й прагнень селянства цілого світу, включно з Європою, Америкою і Канадою. Не ставлячи розподіл землі за пряме революційне завдання, відлам УРДП діє против інтересів селянства і проти загального визволення України.

(Закінчення буде)

НАУКОВЦІ ГОВОРЯТЬ, ЧОМУ ВОНИ ВІРЯТЬ У БОГА

Багато науковців є глибоко віруючими лядми, бо вони переконані, що чудеса, з якими вони знайомляться під час своїх наукових досліджень, можуть бути творені лише надприродною силою.

„Це — справа науковця описувати, як всесвіт постав і як він функціонує. А це неминуче приводить до віри в Бога, — заявив д-р Доналд Роберт-

Л. Рихтицький

ЧИ ПОДУВ СВІЖОГО ВІТРУ?

У Чикаго 10 грудня цього року в готелі „Шератон” відбулася заходами Чикагської Станиці Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів, зокрема її голови мгр Уляни Целевич, перша такого року зустріч між представниками поневолених Росією народів і урядовцем американського Державного Департаменту, Гендерсом, який займає пост керівника так званого „совет деску”, тобто відділу, призначеного справам Советського Союзу. Це вперше в історії нашої еміграції в ЗСА зішлись представники поневолених націй, а саме Литви, Латвії, Румунії, Хорватії, України та Німеччини на офіційній конференції із представником американського міністерства закордонних справ, щоб обговорити проблеми, зв'язані із советською окупацією вище названих країн, аналізом причин та наслідків американської політики і висловити побажання щодо майбутнього курсу цієї політики супроти брутального поневолення цілих націй у Східній Європі російським імперіялізмом.

Безпосередньою причиною цієї зустрічі було намагання американського Уряду відкрити

сон, голова об'єднання генетиків при стейтовому університеті в Огайо. — Наукові закони виявляють нам, як Бог керує всесвітом”.

Д-р Дюан Гіш, славний біохемік заявив: „Мої дослідження живих органічних клітин potwierджують моє переконання, що життя не могло постати без Творця. Я мав можливість розкрити неймовірну складність живих істот. Я пересвідчився в цілеспрямованості кожної деталі в структурі і функціях живих клітин. І я прийшов до висновку, що ця найскладніша організація не могла витворитися без Організатора”.

Британський неврофізіолог д-р Доналд МекКей пригадав своїм студентам, що такі велетні науки як Ісаак Ньютон і Роберт Бойл вірили в Бога.

„Всесвіт і кожна найменша клітина — це витвір Бога, що його ми намагасмося переказати нашими механістичними термінами”, — твердить МекКей, професор британського університету в Кілі.

Д-р Річард Бюб із Стенфордського університету стверджує: „Я вірю в існування Бога. Я особисто зустрічався з живим Богом, коли пересвідчився в наявності раціональної бази, на якій персональний досвід переконує більше, ніж будь-що інше”.

свій дипломатичний пост у Києві, покищо у формі консуляту, справа якого посунулася, не зважаючи на всякого типу перешкоди збоку советського уряду так далеко, що в Києві вже закуплено будинок і йдеться тільки про його перебудову. Як заявив пан Гендерсон, коли в Нью-Йорку будинок під советський консулят уже готовий, в Києві несподівано „збракло” електриків, слюсарів і каналізаторів, щоб викінчити перебудову. Ми дуже добре знаємо, чому американська дипломатична станиця в Києві не під смак московському урядові: адже трудно вже буде заховати від західного світу безправ'я українського народу, бо Україна вже не буде замкнута за непроглядною залізною заслоною.

У своєму вступному слові п. Гендерсон представив присутнім світла і тіні американської дипломатичної служби, зокрема у відношенні із Советським Союзом, і вказав на труднощі у розв'язуванні проблем поневолених націй, бо ця справа завжди натрапляє на впертий опір росіян, які хочуть переконати світ, що Советський Союз — це велика Росія, де всі почувують себе щасливими. Навіть кореспондентам західної преси, акредитованим у Москві, майже неможливо дістатися до якоїнебудь „союзної республіки”, щоб вони часом не побачили там щось, що заперечує офіційну російську пропаганду. Тож треба вітати встановлення американської дипломатичної станиці в Києві, бо тоді західні кореспонденти матимуть змогу офіційно туди подорожувати. Вже самий цей факт може сильно змінити обсяг звітування із Советського Союзу та посилити приплив матеріалів про поневолені нації.

Опісля розпочалась дискусія, в якій з румунського боку виступив д-р Олександр Ренет, вказавши на советські ошуканства у зв'язку з договором в Гельсінках та із переговорами про атомову зброю і запевнивши присутніх, що, незалежно від політики Заходу, Советський Союз змагає до війни, а Захід зробить дуже добре, якщо візьме цей факт серйозно під увагу.

З українського боку забрав слово д-р Юліан

Куляс, вказавши на невідповідну інтерпретацію закону сенатора Джексона про еміграцію із ССРСР. Д-р Мирослав Харкевич з'ясував виборчі обіцянки президента Картера, привітав його політику оборони людських прав і висловив побажання, щоб цю політику не занехаяно, а, навпаки, посилено. Ред. Василь Палагнюк, керівник радіостанції Організації Визвольного Фронту в Чикаго, вказав, що, крім акценту на людські права, треба впровадити політику національних прав поневолених народів, бо це, по суті, є Ахіллесова п'ята Советського союзу. В цьому аспекті забрали слово мгр Марія Гаврилюк та мгр Оксана Ференс.

З литовського боку виступив о. Прункіс, звертаючи увагу на брак зацікавлення Заходу питанням самовизначення поневолених націй. Цю справу заторкнув також представник Латвії, п. Вікінс. Представник німців, д-р Ернест Андерсон поставив питання, чому американський уряд так легко поступається у переговорах з советами, з некористю для ЗСА.

П. Гендерсон давав відповіді на кожне питання, інформуючи приєднаних, що дипломатична гра із советським урядом не належить до приємности, що досягти будь-якого, хоч би найменшого порозуміння з Москвою незвичайно важко.

В загальному варто відмітити, що це була дуже успішна зустріч, а самий факт, що Державний Департамент зацікавився думками представників поневолених націй треба підкреслити як незвичайно знаменний у світлі давнішої мовчанки на цьому полі. Мгр Уляна Целевич закрила зустріч, висловивши надію, що такі вечори будуть відбуватися і в майбутньому. Така виміна думок може послужити Державному Департаментові в його дипломатичних заходах, а поневоленим націям дати матеріал для зрозуміння труднощів, що на них натрапляє американська політика у відношенні до ССРСР.

КИТАЙСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ „САМВИДАВ”

Кореспонденти „Тайму” подає цікаві інформації про дисидентський рух у Польщі і в найбільш ортодоксальній комуністичній країні — Китаї. Нецензуроване владою друковане слово шириться в цих країнах, привертаючи до себе щораз більший інтерес населення, передусім інтелектуалів.

Польські дисиденти поширюють свої видання не лише на примітивних розмножувальних апаратах, але мають навіть законспіровану, устатковану модерними машинами друкарню. Критика партійного провідника Герєка виходить далеко поза межі чисто економічних проблем: дисиденти вимагають демократичних реформ і свободи від російської гегемонії.

У підпільному журналі „Опінія” вміщено статтю „присвячену” Феліксові Дзержинському. „Ми ласкаво просимо, — пише автор цієї статті, — лідерів Польської Народньої Республіки припинити наразі будову пам'ятників цьому катові і популяризацію його імені.”

Недавно в Радомі, індустріальному місті, де 1976 року робітники спалили партійну головну квартиру, почав виходити підпільний журнал „Роботнік”. Він присвячує головну увагу жалюгідному становищу польських робітників, несправедливості, з якою трактують у Польщі „пролетаріят”. „Роботнік” закликає до творення справжніх робітничих профспілок взаміну існуючих псевдопрофспілок, яких називає „мертвими інституціями.”

Навесні цього року почав виходити в Польщі найбільш популярний серед інтелігенції журнал „Запіс”, в якому друкується твори заборонені цензурою, зокрема визначного письменника Єжі Анджеєвського, автора прославленого роману „Попіл і діаманти”.

З інших підпільних видань згадується „Братняк”, що його видають студенти в портовому місті Гданську, „Постеп” — журнал присвячений проблемам польського селянства, і „Пульс” — літературний журнал, що виходить у Лодзі. В останньому числі цього періодика гостро критикується режимову цензуру в польській кінематографії.

Щоб допомогти координувати польський самвидав, науковець Мирослав Хоєцький зосереджує видавання численних публікацій у підпільному, добре законспірованому видавництві „Нова”, в якому встановлено шість друкарських машин і безплатно працюють 30 кваліфікованих друкарів. В цьому видавництві є також переплетня і кольпортажний відділ.

Супроти авторів самвидавної літератури польський уряд застосовує не такі драстичні заходи, як советський, щоб не робити з них мучеників, хоч на початку минулого місяця сконфіскував 450 примірників „Опінії” в мешканні одного з письменників-кольпортерів у Варшаві. Але це — лише мала частина накладу цього журналу. Загальний наклад

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ?
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ
БЛИЗЬКИМ

“ВАРВАРСЬКО-ПОДСЬКІЙСЬКИЙ ОБЛІЧУНОК”

Так висловлюються про марксизм молоді інтелектуалисти у Франції, які недавно ще самі захоплювалися комуністичними гаслами, налегали до комуністичних профойовиків, були організаторами й учасниками бурхливих студентських заворушень у Парижі. Іх — читаємо у “Таймі” - вісім або дев’ять “нових філософів” у віці від 28 до 40 років. Від 1975 року появилося вже 14 їхніх книжок, що налегать до найпочитніших (“бестселлерс”) видань. Особливо відомі такі автори: Бернард-Ленрі Леві, Жан-Марі Бенуа, Християн Жамбер, Філіпп Солер, Філіпп Нелло та Андрій Ліюкман. Про цю групу “нових філософів” уже згадував у одному з попередніх чисел “Вісника”.

Вони висловлюють різні погляди, але єднає їх підприємнене засудження марксизму, в якому вони бачать не тільки засудження марксизму, але й засудження марксизму розв’язкою і надією для всього людства. Ленер вони атакують і засуджують марксизм, як найбільше лихо — “абсолютну ідеологію, яка неминує веде до тоталітаризму”.

Найбільш впливовим серед сучасної молоді інтелекції і студентства Франції є Бернард-Ленрі Леві, який у своїй книжці “Варварство з людським обличчям” розтворює марксизм за його суттю, хоч блискучу, фразеологію з пре-тенсіями на наукову непомильність. “Комуністичний дотамизм — каже він — поширює найбільш віру в історичну неминучість людської прогресу”. Але замість поступу і прагнення людини — звільнення людства від рабства, нуд-ди і воєн, наше двадцять століття, з перемогою соціалізму, принесло “концентраційні табори, де вбивають людей в ім’я і з рації держави”.

Але помилюмо було б думати, — каже Андрій Ліюкман, — що вина є лише по боці совєтського видання марксизму. “Маркс є фальшивим богом. Дурно помиляється той, хто вірить, що доктрина і надії марксизму добрі, а лише його 5000 примірників, кожний з яких читає найменні 20-30 читачів.

Китайський самвидав має даліко вужчий маштаб. Поширює він переважно заборонені цензурою твори письменників та поетів і подає об’єктивні оцінки кожного потаєнного уряду.

Ваня совєтської психіатрії. Виступи і свідчення-нолюно багато причинився до засуду зловжива-виступи на Світовому конгресі психіатрів у Лондоні виявляє злочини більшевської Москви. Ного він веде акцію в обороні політ’язнів у СССР, СССР і не заломився, а тут — у вісьмому світі переніс важкі муки в психіатричних катівнях. Всі ми шануємо і цінімо Л. Пліоша, який як свого ідеолога.

із своїм атеізмом і марксизмом. Висувать його то політ’язня Леоніда Пліоша, який виступає в позиції поспішно примазуються до недавнього Студій в Едмонтоні), а для експлігітіння своїх ських установах (КЛК, Інститут Українознавчих вацькі лідери пропихаються до деяких громад-лі-Щоб здобути собі місце і голос в громаді, лише боротьбу за людські права в СССР.

Важеться з лівими елементами, наголошуючи вєтських політичних в’язнів, і в своїх акціях-грам. Вона створила свої комітети оборони со-прямо хворобливо унікає національних про-на відтинку оборони політ’язнів у СССР, але сізму. Наша “лівизна” активно антажжеться народу, засуджуючи совєтський модель марк-у ньому єдиний порятунком для українського різних його формах. Мало того, декто багать таторів, які проп’яють і ширять марксизм у колішня прислухається до чуток і своїх ат-і СА деяка частина молодого українського по-лічний досвід з комуністичним марксизмом, у Канаді-на жаль, не зважаючи на дуже болочий і тра-тропчизм.

суджують зарівно маркс-ленінізм, маючим та-ським, чи західноєвропейським моделю: за-лежко від того, чи вона є совєтським, китай-ологією марксизму, яка несе варварство, неза-“Нові філософи” перестерігають перед іде-прідержувалися демократичних форм і свобод. ся від московського тоталітаризму, а обіцяє-т.зв. еврокомунізму, який нібито відмежовуєть-ру, коли Францію та Італію заливає хвиля ку комунізму, дуже знаменний під сучасну по-молоде покоління Франції, розуміючи небезпе-насилство над людиною і народами.

і справедливості вона несе тоталітаризм, терор манне цієї ідеології”. Замість обіцяної свободи інтерпретація їх у СССР з’я”, бо “з’являють

ня Плюща на міжнародних форумах в обороні українського народу і політв'язнів — це важлива дія, яка заслуговує на повну піддержку української громади.

Але його пропаганда марксизму мусить викликати опір серед громади, яка вміє тверезо думати і не дасть себе заворожити пропагандивними фразами про „комунізм з людським обличчям”, що ніби має ушасливити людство.

Плющ нарікав в Едмонтоні, що українсько-канадська громада ставиться з резервою до його кампанії. „Антикомуністи, українські націоналісти, які з політичних причин втекли після Другої світової війни зі своєї батьківщини, не ставляться прихильно до моїх марксистських поглядів”.

В чому справа? Кому потрібна його розповідь про те, як і чому він став марксистом? Кому потрібні його пропагандивні заяви і заклики, мовляв, „соціалізм держить ключ до справедливої суспільності”, а „совєтський режим спотворив ідеологію марксизму”, яка єдина є запорукою „нового порядку в світі”?

Ані ми тут, ані український народ на батьківщині не потребують марксистської пропаганди. Бо боротьба йде не за „марксизм з людським обличчям”, не лише за людські права, а за звільнення народу з російського колоніального ярма і комуністичного тоталітаризму та безбожництва. Самвидавні матеріали з ССРСР переконливо говорять про те, що боротьба в Соєтському Союзі ведеться не лише за гідність людини, за її особисту і соціальну свободу та справедливість, але й за національні і релігійні права, за демократичний лад без тоталітарної комуністичної тиранії. Наш народ бореться за вільну, незалежну, традиційно християнську Україну. Тож і ми допомагаймо йому в тому.

(За „ГУ”)

Богдан Лівчак

ЧОМУ Я НЕ ПШОВ ВІТАТИ АНДРІЯ ГРИГОРЕНКА?

Майже одночасно появилася стаття в „Америці” з 31-го березня 1977 р. „Андрій Григоренко у Філадельфії” і коментар проф. Л. Шанковського на радіогодині ім. Володимира Блавацького 2-го квітня 1977 р.

Не знаю, хто є автором статті в „Америці”. Та є дуже велика схожість у висловах і прямо цілі пасуси майже ті самі.

Як один, так і другий автор видвигаютть ті самі закиди і ті самі твердження.

Ось візьмім таке: ми мусимо врешті зрозуміти, що оборона українських політв'язнів у московському царстві мусить бути координована і напрямлювана на загальних засадах усіх совєтських в'язнів.

З таким ставленням справи аж ніяк не можна погодитися. Це те саме, що товкти воду в ступі. Жиди виїжджають. Москалі виїжджають і, як колись проф. Шанковський із сарказмом підкреслив, А. Солженіцин виїхав з усім комфортом, навіть своїм бюрком, а потім і його „друзі”. І тепер ані Солженіцин, ані його співбрати ні одним словом не виступаютть в обороні українських політв'язнів.

Тому навіть неповажно виглядало б, якщо українці, демонструючи, домагалися звільнення ще такого або другого москаля, а московські дисиденти триматимуть роти на замку. Про якусь солідарність шкода говорити. „Солідарність” наших соціалістів ще по сьогодні стирчить нам колом у боці.

Найкраще виявилось це на зустрічі з Буковським в Нью Йорку, де, як писала преса, не Буковський був героєм дня, а ті люди з Комітету, які використали нагоду, щоб теревенити про „соціалізм з людським обличчям”. Та й проливали сльози над трупом марксиста Альєнде з Чіле.

А що зробив для України Петро Григоренко, кол. генерал, батько Андрія? Нам відомо, що він постраждав найбільше за татар. А що зробив для українців?

Як виглядає справа з Андрієм Григоренком? Автор статті в „Америці” пише, що люди забули, що вони не мають перед собою „українського” дисидента в справжнім значенні. Не знаю, що люди думали, але треба ствердити неправильність пришивання слова „дисидент” українським борцям за визволення України з московського ярма.

Не було в мене охоти йти вітати гостя, від якого не можна було почути більше, як те, що він аж три рази згадав про самостійну Україну. Та не сказав, у яких кордонах та Україна має бути. Ми ж знаємо, які „кордони” для України визначають Солженіцин і його „друзі”. Для нього ціла Лівобережна Україна — це „істинно-русская земля”.

Тому мені дивно стало, коли я почув, що на залі не було місця, де голці впасти, так багато було „вітальників” цього гостя.

Ще в лютому 1977 р. Андрій Григоренко аж надто ясно виявив свої, а може кимось підсунені думки. В „Свободі” з 9-го лютого 1977 р. читаємо: „Я згадав про дві національні меншини. Але в Україні є ще грецька, болгарська та інші. Сьогодні немає в Україні проблеми російської меншини, але ця проблема в майбутньому також матиме місце, на це також мусимо звертати увагу, бо знайти гуманне рішення відносин з національною меншиною, яка зараз належить до пануючої в імперії

революції і 35-річчя УПА	4	П. Орлецька — З советської преси	6
В обороні українських політичних в'язнів	4	Советська влада „простила”	6
Звернення Центрального Комітету АБН	4	За советськими джерелами	6
X Конференція ВАКЛ і XXIII Конференція АПАКЛ — 1977	6	Жорстокість вироків	7-8
ВАКЛ за національну незалежність і людські права	6	Смерть Бориса Матушевського	7-8
ВАКЛ за державну самостійність України	6	Оксана Керч — Донбас — перлина України	7-8
Резолюції ВАКЛ про колонізацію і детант у зв'язку з конференцією в Београді	6	Хроніка опору	7-8
Акт проголошення відновлення Української Держави 30 червня 1941 року	6	Кремль і міжнародні договори	7-8
Звернення АДУК до українського народу в 60-річчя української національної революції	6	Посилки з-за кордону	7-8
X Конференція ВАКЛ — за розвал і деколонізацію ССРСР	7-8	Пам'ять про М. Дяка — лист з України	10
Зі спільного комунікату X Конференції ВАКЛ і XXII Конференції АПАКЛ	7-8	Іван Дзюба виступив в обороні О. Сергієнка	10
Деклярація в українській справі	7-8	„Мир нашим дітям і внукам”	10
Сл. п. Ярослава Бандера — звернення Проводу ОУН	10	Як виїхати з Советського Союзу	12
В. Малацук — В останню дорогу	10	За советськими зразками	12
Сл. п. Григорій Драбат — звернення Проводу ОУН	10	Росіяни „промивають мозок” британському студентів	12
Л. Рихтицький — Дух Великого Генерала — наш дороговказ	10	Віталій Лехтер — Умови життя советських політв'язнів	12
Сл. п. Степан Ленкавський — звернення Проводу ОУН	12		
Ярослав Стецько — Він житиме вічно в ідеї	12	З діяльності ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ	
Лист Кардинала Сліпого до Ярослава Стецька	12	Срібний ювілей 21-го Відділу ООЧСУ	1
XVIII З'їзд ООЧСУ і V З'їзд ОЖ ОЧСУ	12	10-ліття Відділу ОЖ ОЧСУ в Гартфорді	2
УПА — дороговказ для волелюбного людства	12	П'ята річна конференція ОЖ ОЧСУ	3
		10-ліття Відділу ОЖ ОЧСУ в Йонкерсі	5
		Річні збори Відділу ООЧСУ в Байоні	5
		Новий Відділ ОЖ ОЧСУ в Маямі	5
		Річні загальні Збори Відділу ОЖ ОЧСУ в Нью Йорку	6
		Президент Картер відповідає Головній Управі ООЧСУ	7-8
		Пам'яті бл. п. Михайла Коцка	7-8
		Посвячення пам'ятника на могилі св. п. Я. Біласа	7-8
		Десятиріччя праці хору „Гомін”	7-8
		Тисячі учасників з Америки і Канаді на зустрічі в Елленвіллі	9
		Відкриття Дому ОУВФ в Нью Йорку	9
		З культурного життя південної Флориди	9
		Мирослава Ласовська — Наша єдність, молитва і праця — нескореній Україні	10
		Пленарне засідання Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ в Маямі	10
		Напередодні XVIII З'їзду ООЧСУ	11
		Програма XVIII З'їзду ООЧСУ	11
		Організації Українського Визвольного Фронту в дії	11
		Загальні Збори Українського Відділу ПАВНА в Нью Йорку	11
		25-річний ювілей 24-го Відділу ООЧСУ в Чикаго	12
		І. Дурбак — З діяльності Об'єднаних Відділів Олбанської округи	12
		Література і мистецтво	
		Оксана Керч — Наша гордість	1
		Засновано Фундацію „Українська Опера”	2

В окупованій Україні

П. Орлянська — Читаючи „Літературну Україну”	1
За советською пресою	2
Ліпше пізно, як ніколи, або бувайте здорові, товаришу Брежнев!	2
Про заворушення в Новочеркаську	2
Підручники на макулатуру	2
На захист Федоренка	3
Заклик Караванської і Шабатури	4
Трагічна доля Юрія Шухевича	5
Москва боїться відокремлення України	5
За советською пресою	5
XII З'їзд профспілок Української ССР	5
Вістки з України	5
„Джиммі, ми тебе підтримуємо, допоможи Україні!”	5
Руденка і Тихого перевезли до Донецька	5
Український протест на спортових змаганнях	5
Помер композитор Левко Ревуцький	5
Який портрет справжній?	5
Прикра довільність	5

Д-р О. Соколишин — Бібліографічні записки	2	колоніальним країнам і народам	10
Д-р О. Соколишин — Бібліографічні записки	3	Нове про дипломатичну українську місію в Швейцарії	10
Ів. Левадний — Академік-борець-мученик „Народ нічого не знав”	3	Поезії	
Ол. Дорда — Скланка води	4	В. Гаврилюк — Будь музикою і різьбою	1
Ів. Левадний — „Тріумф і вінець безсмертної краси”	5	Поезії з України	2
Помер Олекса Грищенко	5	В. Гаврилюк — Пам'яті мистця В. Ласовського	2
З діяльності АДУК в Америці	5	Зіновій Красівський — Гамлет	2
Алла Коссовська — Блакитна зірка	5	В. Гаврилюк — З нью-йоркських ноктюрнів	3
Вечір пам'яті Євгена Маланюка в Нью Йорку	5	Різдвяне привітання з Сибіру	4
Д-р О. Соколишин — З нових видань Достоевський про росіян —	5	Ірина Дибко — Великий день „Вам Україна складає шану”	4
В. Гаврилюк — Поезія Богдана Антонича в англійському перекладі	6	В. Гаврилюк — Елегія про дружбу Поезії з України —	5
Оксана Керч — Право на дебют	6	Зіновій Красівський — Думи	5
Теодор Терен-Юськів — Композитор Лев Ревуцький	9	Свген Сверстюк — Поезії	5
Д-р О. Соколишин — Новий англомовний періодик „Юкрейнісн Ехо”	9	Роман Купчинський — Багата ти еси...	6
Софія Наумович — Огляд книжкових видань	10	Олена Теліга — Сучасникам	7-8
„Ольга Київська” — нова українська опера	12	В. Гаврилюк — Чарівник	9
The New Jersey Ethnic Experiment — Вар Cunningem — д-р О. Соколишин	12	Ігор Калинець — Вітрова донька	10
Софія Наумович — Огляд книжкових видань	12	Ярослав Курдидик — Мавзолей	12
Казка про модерну червону шалочку „Поминки по Дніпрові”	12	Спогади, нариси, фейлетони	
Історичні матеріали			
Д-р О. Соколишин — Козак-священик Агапій Гончаренко	1	О. Іваненко — Бо він — син Командира	1
Ів. Левадний — Діждемось таки і ми свого Вашингтона	1	Панько Незабудько — „Зачепився за пень”	1
В. Давиденко — Історично-мемуарний збірник Чортівської округи	1	Йосиф Мешенер — Вічна слава Другові!	1
Спадщина гетьмана Полуботка	2	Д-р О. Соколишин — Книгар Мирон Сурмач старший	2
Оксана Керч — Шлях мучеництва	3	Панько Незабудько — Політична пошесть	2
Д-р О. Вітошинська — Симон Петлюра	4	Мирослава Ласовська — Уляна Целевич —	3
Ів. Левадний — Четвертий рік Хмельниччини	5	Панько Незабудько — Післяконгресове	3
В. Давиденко — „Загадка смерті Сталіна”	5	І. Кравчук — „Пане сотнику, ви мене рано збудили”	4
В. С-ко — „Голий бог”	5	Панько Незабудько — Журба московських імперіялістів	4
Ів. Левадний — Київ у 1917 році	6	Св. пам'яті Григорія Леха	4
Тамара Омелюсік — Прощання з Волиню	6	Велика втрата — сл. п. Роман Борковський	4
В. Давиденко — Початок терору	7-8	Відійшла у вічність сл. п. Юлія Тутка	4
Депортація чеченців і інгушів	7-8	Панько Незабудько — Живущий Заглоба	5
Дмитро Левчук — Про СВУ-СУМ двадцятих років	9	Сл. п. полковник Шелест — Василь Сидор	6
Ів. Левадний — Конотопський переможець	10	Панько Незабудько — Українська щедрість	6
В. С-ко — Автор „Гедзя” і революціонери-емігранти	10	Панько Незабудько — Байка про советського лиса і капіталістичних курей	7-8
Деклярація про надання незалежності		Поради економіста (казка для дорослих)	7-8
		Оксана Керч — Місто над синесеньким озером	9
		Яр. Гриневич — „Йдемо на сніжний трон орлів”	9
		І. Мартинюк — Роля жінки в українській родині	9
		Мих. Гікавий — Зустрічі з Степаном Охримовичем	9
		Панько Незабудько — Українські маври	9
		„Тарганяча імперія” Сент Гамона	9
		Советський „пролетар” у фракту	9

**ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ШАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
"ПЕВНІСТЬ" У ЧІКАГО**

платить найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- 5¼% від біжучих шадничих конт,
- 6¼%, 6½%, 6¾%, 7%, 7½% та 7¾% від СЕРТИФІКАТІВ,
залежно від суми та часу, на який вкладається.

Передчасний вибір, чи ліквідація Сертифікату підлягає відповідним обтягненням.

- Кожне ШАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСЛПК — до суми 40.000 доларів.
- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПІЛКИ за позикою (мортгеджом), яку одержите на дуже догідних умовах!
КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ“:
 - ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС“.
 - ПЕНСИЙНІ КОНТА — ІРА та КЮ — на яких зложені гроші відтягається від прибуткового податку.
 - ШАДНИЧІ КОНТА „РІЗДВЯНИЙ КЛЮБ“ вже від 1.00 дол.
 - ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
 - ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
 - ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ за воду, газ, електрику та телефон.
 - БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІАЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.
Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.
Середа: закрито

Четвер: 9 — 3 по пол.
П'ятниця: 11 — 8 веч.
Субота: 9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622

tel. (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

**СТЕНТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
"БУДУЧНІСТЬ"
У ДЕТРОІТІ**

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДО МИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЙ, ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10.000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼% ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212

Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Н.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладника чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить 5¾% дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

Різне	
Америка — рай для терористів	1
Як помер Джордж Вашингтон	1
Добродія — внука Володимира Мономаха	1
Гроші не пахнуть	1
В полоні телевізії	1
Що таке ТАСС	1
Конгресмен з тісними комуністичними зв'язками	1
„Місії” советської розвідки	1
Люди і мікроби	1
Людина у всесвіті	1
А. Шопенгауер — Афоризми життєвої мудрости	2
Як тренують атлетів у Східній Німеччині	2
Небесні феномени	2
Амальрік-федераліст	2
Отець Агапій Гончаренко — „русский человек”!	2
Найжорстокіший народ у світі	2
Фальшивий алярм у зв'язку з „свинячим флю”	2
Як у Китаї борються з багатодітністю в родинях	2
Щоб не стати жертвою вбивці	2
Телевізія вчить, що секретом успіху є брехня, шахрайство і вбивство	2
Не заздрість людям з „чудовою” працею	2
Хто перший кине камінь?	2
Психологічна війна в Родезії	2
„Голос народу”	3
Неймовірна електрична зброя в американському арсеналі	3
Перешмуглюють сотні червоних китайців до Америки	3
Богдан Коринт — Літак „В-1”	4
В. К. — Буковський в Нью Йорку	4
Р. К. — В царстві терору	4
Ультрасекретне приміщення в Пентагоні	4
Коня кують, а жаба . . .	4
Кубинські емігранти і Кастро	4
О. К. — В ім'я справедливости	4
Канада підриває безпеку Америки	4
Найвища кара в різних країнах світу	4
Криваві розправи з комуністами в Тайленді	5
Перемога демократії в Індії	5
Чистки в Східній Німеччині	5
З листів до Редакції	5
Слово, яке нічого не означає	5
В Одесі арештували Василя Барладяну.	5
Ірина Калинець у Львові	5
Папа підтримує справу безшлюбности священників	5
Росіяни спричинили надзвичайно холодну зиму в Америці	5
Загроза, незнана в історії Америки	5
Річард Ніксон живе як в'язень	5

„Мусимо зробити порядок в царині охорони здоров'я”	5
Таємниця загибелі Кеннеді	5
З листів до Редакції	5
Терористи полюють за американськими дипломатами	5
„Подарунок” наці для Америки	5
Я. Гриневич — Не просити, а домагатися	6
Як творяться міти	6
Останні слова славних людей	6
Висока ціна тероризму	6
„Самогубство Заходу”	6
Світ за 2000 років	6
„Абшит” Підгорного	7-8
Богдан Коринт — Про круз-ракети і САЛТ-II	7-8
Амальрік передбачає терористичні акції в СССР	7-8
В. Д. — В країні бурів і банту	7-8
Західній журнал в обороні Української Католицької Церкви	7-8
Роналд Ріген критикує політику през. Картера	7-8
Кремль і міжнародні договори	7-8
Подяка чекіста	7-8
Пригадали Кирила і Методія	7-8
Геніальний винахід — відбитки пальців	7-8
Найбільша небезпека — дим	7-8
Містерії природи	7-8
„Большевицькі війська” в Тексасі	7-8
Модернізація „муру ганьби”	9
„Церква повна вовків”	9
Країни з найвищим рівнем самогубств	9
Хто на черзі?	9
Відродження монастирського життя	10
Суд над советською психіатрією	10
Атомові станції в небезпеці	10
„Гаряча хвиля” убила в 1936 р. 4.768 американців	10
Про назви та їх зміни	10
Жидівська еміграція з СССР	10
Африканський Гітлер	11
Терор у Західній Німеччині	11
Правда про невтронну бомбу	12
„Треба бути дуже обережним”	12
Відродження релігії в Америці	12
Голоси китайських дисидентів	12
Хто такі чорні мусулмани	12

 “VISNYK” — “THE HERALD”
 Published by Organization for Defence of Four
 Freedoms for Ukraine, Inc.
 Monthly except July and August, when bimonthly.
 Second class postage paid at General Post Office,
 New York, N. Y.
 Board of Editors
 Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
 New York, N. Y. 10003.
